

Ny språklitteratur

Danmark

Jørgen Nørby Jensen

Billedordbog dansk. Af Henrik Dahl. 1. udg. Alinea, København 2006.

Brøgger, Lillian: Anton elsker ymer. Politikens Forlag, København. 2006. 96 s.

Et antonym er et ord der har modsat betydning af et andet ord, fx *rig* over for *fattig* og *bred* kontra *smal*. Katten Anton demonstrerer modsætninger og kontraster i *Anton elsker ymer*, der primært henvender sig til børn.

Danske Studier 2006. Udgivet af Merete K. Jørgensen og Henrik Blicher under medvirken af Simon Skovgaard. C.A. Reitzels Forlag, København 2006. 224 s.

Af bindets store artikler er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Andrzej Szubert*: Lingvistisk klassificering af låneord, *Claus Drengsted*: Adjektiteorien, og *Marianne Johansen*: Sproglig socialisation ved spisebordet. En oversigt over forskning i middagsbordssamtaler.

Danske Talesprog, bind 7. Udgivet af Nordisk Forskningsinstitut, Afdeling for Dialektforskning. C.A. Reitzels Forlag 2006, 187 s.

Bindet indeholder to store afhandlinger: *Inger Ejsskjær*: Franske låneord i de danske dialekter, og *Inge Lise Pedersen*: Sociolingvistiske betragtninger over franske låneords vej ind i danske dialekter.

Dansk-Engelsk Juridisk Ordbog. Af Helle Pals Frandsen. 2. udg. Gyldendal, København 2006. 359 s.

Dansk-Spansk Juridisk Ordbog. Af Torben Henriksen. 1. udg., i serien Gyldendals Røde Ordbøger, Gyldendal, København 2006. 903 s.

Durst Andersen, Per m.fl. (red.): Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 13. Sixtussymposiet 2005. Udgivet med støtte fra Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, Odense 2006. 228 s.

Publikationen er den trettende fællespublikation i serien *Ny forskning i grammatik* og giver ligesom tidligere bind læseren et indblik i den nationale sprogforskning inden for dansk og en lang række fremmedsprog. Størst interesse i en dansksproglig sammenhæng har *Anne Jensen: Om for og fordi*, *Eva Skafte Jensen: Hvis børn er det egentlig? Om relativsætninger, bestemthed m.m. i Skånske Lov i ældre middeldansk*, *Janus Mortensen: Epistemiske og evidentielle sætningsadverbialer i dansk og engelsk*, *Sune Sønderberg Mortensen: Temporale konjunktioner i dansk*, og *Rita Therkelsen: Kodning af spørgsmålgentagelse på dansk*.

Engelsk-Dansk Dansk-Engelsk Ordbog - large. Af Anna Garde. 4. udg., i serien De Stribede Ordbøger, Gyldendal, København 2006. 1007 s. + cd-rom.

Engelsk-Dansk Erhvervsordbog. Af Birger Andersen, Karin Balsgart og Sven Tarp. Gyldendal, København 2006. 686 s.

Engelsk-Dansk Økonomisk Ordbog. Af Annemette Lyng Svensson. 5. udg. Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg 2006. 376 s.

Erhvervsøkonomisk ordbog. Af Børge Rasmussen. Academica, København 2006. 167 s., illustreret.

Fransk-Dansk Dansk-Fransk Ordbog - large. Redigeret af Ea Tryggvason Bay. 2. udg., i serien De Stribede Ordbøger, Gyldendal, København 2006. 645 s. + cd-rom.

Hansen, Erik: Dæmonernes port. Materiale til studiet af dansk sprog. Hans Reitzels Forlag, København 2006, 5. udg. 192 s.

Dæmonernes port er en kort, systematisk oversigt over hovedtrækkene af den formelle side af dansk sprog. Bogens formål er, hurtigt og effektivt, at give læseren helt elementær indsigt i grammatik og fonetik. Ved bogens indretning er der lagt stor vægt på opgaverne, som kan bruges både i undervisning og ved selvstudium. I 5. udgave af denne lærebogsklassiker er der kommet to nye kapitler til: et om retskrivning og et om sprognormer og sprognormering. Bogen henvender sig til lærere og studerende i dansk sprog på seminarie- og universitetsniveau.

Hermes. Tidsskrift for Sprogforskning. 36-2006 + 37-2006. Redigeret af Henning Bergenholtz m.fl. Udgivet af Fakultetet for Sprog og Erhvervskommunikation, Handelshøjskolen i Århus. 230 s. + 159 s.

Af årgangens artikler er der i denne sammenhæng grund til at nævne *Masako Suzuki*: Ordsprog og idiomer, *Lise Bernhardt*: Kohærens og kohæsion i hypertexter. Om sammenhæng i internettekster (nr. 36), og *Henning Bergenholtz* og *Mia Jobnsen*: Language Policy and Communication Policy – Same Same but Different? (nr. 37).

Holmboe, Ellen: Kort og godt om at skrive til nettet. Dansk lærerforeningens Forlag, København 2006. 66 s.

Kort og godt om at skrive til nettet handler om nettekster og om hvordan man får dem til at virke. Bogen tager internettets kommunikative muligheder op og viser hvordan man med brug af danskfaglige tilgange kan lære at skrive bedre i nettets forskellige genrer.

Illustrated Building Dictionary: Dansk-Engelsk English-Danish. Af Ulrik A. Hovmand. Huset Hovmand, København 2006. 363 s., illustreret.

Jarvad, Pia: Bevingede Ord. Gads Forlag, København 2006, 7. udg. 574 s.

Bevingede ord er en fuldstændig nyrevideret udgave af T. Vogel-Jørgensens klassiker, der udkom første gang i 1940. Bogen indeholder over 4500 bevingede ord, dvs. almindelig kendte ord eller talemåder hvis ophavsmand eller litterære oprindelse kan påvises. Ordbogens artikler forklarer hvor de bevingede ord stammer fra, hvad de betyder, og hvornår og i hvilken sammenhæng de først er anvendt.

Karrebæk, Martha Sif (red.): Tosprogede børn i det danske samfund. Hans Reitzels Forlag, København 2006. 239 s.

Bogen handler om tosprogede børns liv og opvækstvilkår i dagens Danmark. Den er skrevet af førende danske forskere på området og henvender sig til studerende samt uddannede pædagoger, lærere, socialrådgivere, læger, psykologer, politifolk og alle andre der beskæftiger sig med tosprogede børn.

Af bogens otte kapitler er der i denne sammenhæng særlig grund til at fremhæve *Jens Normann Jørgensen*: Sprogs betydning for tosprogede børn (kapitel 1) og *Anne Holmen*: Pædagogisk praksis (kapitel 8).

Kirilova, Marta: "Han er en fra Amager, men også lidt fra Afrika". Dansk med accent: en empirisk baseret analyse af indfødte danskeres holdninger til dansk talesprog med forskellige accenter. Københavnerstudier i Tosprogethed, bind 40. Københavns Universitet 2006. 104 s.

I bogen redegøres der for en undersøgelse af indfødte danskeres holdninger til dansk talt med accent. Bogen beskriver bl.a. hvordan forskellige fremmede accenter påvirker opfattelsen af de personer der taler dansk med accent, ligesom den diskuterer om der eksisterer en sammenhæng mellem graden af accent og vurderingen af den accenttalende på en række personlighedstræk.

Klujeff, Marie Lund og Hanne Roer (red.): Retorikkens aktualitet. Grundbog i retorisk analyse. Hans Reitzels Forlag, København 2006. 312 s.

Retorikkens aktualitet giver en oversigt over moderne retorisk teori og metode og bringer eksempler på genre- og publikumsanalyse, samtale- og argumentationssanalyse, komparativ retorik, billedretorik og politisk retorik. Hvert kapitel rummer både en præsentation af forskningsfeltet og en udfoldet analyse af konkrete eksempler hentet fra centrale retoriske områder som fx politiske taler og diskussioner, kulturdebatten, tv-interview, prædikener og juridiske krydsforhør. Målet er at vise bredden og mulighederne i brugen af retorisk kritik som praktisk og analytisk disciplin.

Retorikkens aktualitet er skrevet som grundbog til de retoriske studier og vil kunne finde anvendelse inden for en hel række studier og undervisningssammenhænge hvor retorikken og dens metoder indgår.

Kock, Christian og Birthe Tandrup: Skriv i alle genrer. Gyldendal, København 2006. 188 s.

Skriv i alle genrer er en bog om at lære at skrive, læse og analysere tekster. Bogen gennemgår det håndværksmæssige i at skrive tekster i forskellige genrer og opbygger en "værkstøjskasse" der hjælper brugerne til både at producere egne tekster og analysere andres. *Skriv i alle genrer* er en nyredigeret udgave af *Skriv kreativt* fra 1989, men hvor fokus i 1989 var på skriveprocessen og de procesorienterede arbejdsformer, er det nu i højere grad på virkemidler i det færdige produkt - uanset genre.

Bogen indeholder desuden stof om argumentation og formidling samt om retoriske grundbegreber og retorisk analyse, og både litterære tekster og sagprosatetekster inddrages. *Skriv i alle genrer* henvender sig til danskfaget på de gymnasiale uddannelser, men kan også bruges som grundbog for tilvalgsfaget retorik.

Lorentzen, Henrik og Lars Trap Jensen (red.): Nordiske Studier i Leksikografi 8. Rapport fra Konference om Leksikografi i Norden, Sønderborg 24.-28. maj 2005. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi. Skrift nr. 8. København 2006. 416 s.

Rapporten indeholder de fleste af de foredrag der blev holdt på den ottende konference om leksikografi i Norden, som fandt sted på Idrætshøjskolen i Sønderborg i dagene 24.-28. maj 2005. Af de mange bidrag kan nævnes *Lars Brink*: Den fraseologiske terminologi, *Øystein Eek*: Nyord og allmenne ordbøger, *Ken Farø*: Leksikografisk radikalisme. 10 forslag til den bilingvale ordbog, *Asgerd Gudiksen*: Ømålsordbogen og mejetærskergenerationen, *Karin Hallén* og *Eva Thelin*: Ett svenskt dialektlexikon i startgroparna, *Henrik Lorentzen* og *Lars Trap-Jensen*: *ordnet.dk* – et nyt sprogligt opslagsværk på internettet, *Sanni Nimb*: Adverbiers syntaks i ordbøger, *Emma Sköldberg*: Idiom och semantisk variation - i autentisk språkbruk och i ordböcker, *Lars S. Vikør*: Skandinaviske lærebøger i leksikografi og leksikologi - tverrnasjonalt oversyn og vurdering.

Lundquist, Lita: Tekstkompetence på fremmedsprog. Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg 2006. 160 s. + cd-rom.

Tekstkompetence på fremmedsprog henvender sig til alle der har brug for at læse og skrive på fremmedsprog. Bogen viser hvordan man med systematisk viden om sprog, tekster og omverden kan forbedre sin tekstkompetence på fremmedsprog. Med bogen følger desuden to e-lærings-programmer.

Madsen, Lis (red.): Nabosprogsdidaktik. Dansk lærerforeningen 2006. 263 s.

Nabosprogsdidaktik har til formål at give lærere og lærerstuderende en fornøden basisviden og ideer til hvordan de bedre kan inddrage nabosprogene i danskundervisningen. Bogen er en samling artikler skrevet af skandinaviske forskere der alle lægger vægt på fordelene ved at man kan forstå sit nabosprog. Artikelsamlingen består dels af en række baggrundsartikler der giver en teoretisk viden om sprog, didaktik, uddannelsessystemer m.v., dels af en række didaktiske artikler med vægt på *hvad, hvorfor og hvordan*. Bogen falder i fem hovedafsnit: *Sprog, Ung i Norden, Det nordiske uddannelsessystem, Ny litteratur i Norden og Nabosprogsdidaktik*.

Fra afsnittet *Sprog* skal fremhæves *Jørn Lund*: Norden, de nordiske sprog – og nordisk sprogpolitik, og *Tore Kristiansen*: Udtalevariation og standardisering i Skandinavien: historisk overblik og forklaringsmodeller. Og fra afsnittet *Nabosprogsdidaktik* kan nævnes *Lis Madsen*: Nabosprogsdidaktik – eksemplificeret i

forhold til læreruddannelse og grundskole. Bogen tænkes anvendt af lærere og lærerstuderende i hele Skandinavien.

Min første røde ordbog – engelsk. Af Dorte Maria Buhl og Ellen Jørgensen i serien Gyldendals Røde Ordbøger, Gyldendal, København 2006. 187 s., illustreret.

Mål & Mæle. 29. årgang, nr. 1-4. Redigeret af Carsten Elbro, Erik Hansen, Holger Juul, Jørn Lund og Pernille Frost (fra nr. 3: Kasper Boye og Ken Farø i stedet for Pernille Frost og Holger Juul). 2006. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden den traditionelle brevkasse *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder årgangen artikler af bl.a. *Mads Poulsen*: Det tror jeg da godt man kan sige. Om sætningsknuder, *Carsten Elbro*: Sammensatte ords deling, *Jan Katlev*: Er der et sprog der hedder skånsk? (nr. 1), *Ken Farø*, *Kjeld Kristensen* og *Sebastian Kürschner*: Mål! – Gol! – Tor! – om fodboldsprog, *Jens Nørgård-Sørensen*: Plus at det er rart at hænge ud med nogle på sin egen alder (nr. 2), *Kasper Boye*: At tro, *Allan Røder*: Svællinger og andre sjældenheder (nr. 3), *Birgitte Jacobsen*: Kalker i Grønlandsk, og *Vibeke Winge*: Fra spielverderber til Supergeil. Gamle og nye tyske lån i dansk (nr. 4). I årgangen lanceres desuden kampagnen *Årets ord* (nr. 3). Læserne inviteres til at indsende eksempler på ord der har været særlig fremtrædende i 2006. Af nomineringerne, som findes i nr. 4, kan nævnes *friværddi*, *wellness*, *überseksuel*, *happylapping*, *sammenhængskraft* og *podcast*.

NyS. Nydanske sprogstudier. 34-35-2006. Redigeret af Tanya Christensen m.fl. Udgivet af Afdeling for Dansk Dialektforskning. Nordisk Forskningsinstitut. København 2006. 268 s.

Nys 34-35 er et dobbeltnummer med temaet *Sprogvidenskabelige forskningstraditioner*. Nummerets 6 artikler præsenterer en bred vifte af de mest centrale tilgange til hvad sprog er, og hvordan det udforskes. Artiklerne er: *Frans Gregersen*: Strukturalismen i vore hjerter, *Bjarne Ørsnes*: Formel Sproganalyse med Lexical-Functional Grammar, *Peter Harder*: Dansk Funktionel Lingvistik, *Peter Widell*, *Ib Ulbæk* og *Niels Møller Nielsen*: Pragmatik, *Mie Femø Nielsen*, *Jakob Steensig* og *Johannes Wagner*: Konversationsanalyse i Danmark, og *Tore Kristiansen* og *Inge Lise Pedersen*: Sociolingvistik.

Nysprog nu. Modersmål-Selskabets årbog 2006. C.A. Reitzels Forlag, København 2006. 136 s.

Temaet for Modersmål-Selskabets årbog 2006 er *Nysprog nu*. Begrebet nysprog er brugt i Orwelsk forstand om et sprog der forhindrer, indskrænker eller kun muliggør en bestemt form for tankevirksomhed. I en række essay diskuterer bogen om vi i 2006 på forskellige områder ser tendenser i retning af nysprog. Af bogens artikler kan nævnes *Christian Kock*: Newspeak – toppen af isbjerget, *Pernille Frost*: "Det hedder det ikke!", *Helle Bønløkke*: Vend sproget på hovedet, *Steen Ankerdal*: I sport er nysprog blevet fælleseje, og *Margrethe Heidemann Andersen*: Engelsk – et spørgsmål om magt?

Nyt fra Sprognævnet 2006 nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16. s. + 16. s. Dansk Sprognævn.

Hvert nummer indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold. Årgangens artikler er: *Henrik Andersson*: Om supplementet til Ordbog over det danske Sprog, *Vibeke Sandersen*: Om konkurrencen mellem i og på (nr. 1), *Niels Davidsen-Nielsen*: Direktør for sproget, *Pia Jarvad*: Vibeke Sandersen 70 år, *Henrik Lorentzen* og *Lars Trap-Jensen*: Den Danske Ordbog - set i bakspejlet (nr. 2), *Vibeke Sandersen*: Når trykket afgør betydningen (nr. 3), *Jørgen Nørby Jensen*: Noget om pendulord og andre irriterende sprogforandringer, *Ole Ravnholt*: Gorgonzola – en "beskyttet oprindelsesbetegnelse" med gammel hævde i dansk (nr. 4).

Ordet fanger. Festskrift til Pia Jarvad i anledning af 60-års-dagen. Redigeret af Jørgen Nørby Jensen, Ole Ravnholt og Jørgen Schack. Dansk Sprognævns skrifter 37. Dansk Sprognævn 2006. 203 s.

Ordet fanger er et festskrift til Pia Jarvad, seniorforsker i Dansk Sprognævn. Det er udsendt i anledning af hendes 60-års fødselsdag. Festskriftet er skrevet af nuværende og tidligere kollegaer og andre med tilknytning til Sprognævnet, og det indeholder i alt 12 kortere og længere artikler om forskellige sproglige emner: *Niels Davidsen-Nielsen*: Hvad betyder *benholdsvis*?, *Henrik Galberg Jacobsen*: Gamle ord i nye klæder. Lille ortografisk ændringsordbog 1775-2001, *Asgerd Gudiksen*: Om *halv-* og *hel-* og halvaffikser, *Arne Hamburger*: Stumt *b* foran *v* i starten af et ord eller en stavelse, *Erik Hansen*: **Kylling** sb. (ny brug), *Tore Kristiansen* og *Jacob Thøgersen*: Rigtige mænd er ikke bange for engelsk - om konstruktion af sprogholdninger og kønsidentitet, *Jørn Lund*: Nye ord. Gennemtræk og tilvækst, *Ida Elisabeth Mørch*: Bestemthed og nøgen form, *Jørgen Nørby Jensen*: 60 ord på 60-års-dagen, *Marianne Rathje*: Hvordan udtales *weekend* i dag?, *Ole Ravnholt*: Passivens subjekter, *Jørgen Schack*: Pseudohomonymer.

Politikens Skoleretskrivningsordbog. Af Ordbogsredaktionen. 1. udg. Politikens Forlag, København 2006. 408 s.

Politikens Synonymordbog. Redigeret af Jørgen Nørby Jensen. 14. udg. Politikens Forlag, København 2006. 330 s.

Psykologisk-pædagogisk Ordbog. Af Mogens Hansen, Poul Thomsen og Ole Varming. 15. udg. Hans Reitzels Forlag, København 2006. 520 s., illustreret.

Rask, Kirsten: 505 sprogøvelser i dansk stavning, grammatik og komma. Grafisk Litteratur, København 2006. 72 s.

Med denne bog kan man teste sin kunnen inden for dansk stavning, grammatik og kommasætning. Hedder det for eksempel: Har du *nogen* eller *nogle* indvendinger? *System tekniker* eller *systemtekniker*? Hun gik *udenfor et øjeblik* eller *uden for et øjeblik*. Vinden bliver *relativ varm* eller *relativt varm*? Øvelserne i bogens første kapitel handler om retstavning og er inddelt efter særlige emner, fx *ad* eller *af*, et eller to ord, *højest* eller *højst*, *ligge* eller *lægge*. Andet kapitel er meget kort og gælder specielt forkortelser. Tredje kapitel om tegnsætning er delt op efter fem hovedgrupper for kommatering. Fjerde kapitel om grammatik indeholder øvelser om ordklasser, analyse af sætningers led og skelnen mellem hel-sætninger og ledsætninger. Femte kapitel indeholder tre hele tekster: én tekst med forskellige fejltypen og to tekster hvor det drejer sig om hensigtsmæssigt formidlingsprog. Sidste del af bogen er en facitliste til de 505 øvelser.

Rask, Kirsten: Skrivekultur i mailen. Grafisk Litteratur, København 2006. 40 s.

Skrivekultur i mailen giver gode råd om hensigtsmæssig sproglig adfærd i mailkommunikation, bl.a. ved at beskrive den hensynsfulde afsender og den modne modtager. Bogen behandler desuden emner som indlednings- og afslutningshilsner, den interne mail, tekstens rammer og det interaktive sprog. Bagest i bogen sammenfattes det hele i 8 råd.

Skøtt Andersen, Erik: Sprogets redskabsskur. Daneklærerforeningen 2006. 126 s.

Med hovedvægt på dansk sprog beskrives, foruden grammatik, forskellen på tale og skrift, sprogets udvikling, dialekter, slang og ironi m.m. Bogen er beregnet til folkeskolens ældste klasser.

Sprogforum tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik. Årgang 12, 2006, nr. 36 (tema: sociolingvistik), nr. 37 (tema: almen sprogforståelse) og nr. 38 (tema: e-læring og m-læring). Redigeret af Karen Lund, Karen Risager og Michael Svendsen Pedersen. 66 s. + 64 s. + 67 s.

Der er i 2006 udkommet 3 numre af dette tidsskrift. Nr. 36 er et temanummer om *sociolingvistik* med artikler af bl.a. *Bent Preisler*: Sprogpolitik er ”det muliges kunst?”, *Peter Harder*: Sprog til hjemme- og udebane, *Anne Holmer*: Tosprogede elevers engelskkundskaber, og *Frans Gregersen*: Om sprogforandring i virkelig tid. I nr. 37 sættes der fokus på det nye gymnasiefag *almen sprogforståelse*. Af artiklerne kan nævnes *Anne Jensen*: Almen Sprogforståelse: hvad er det?, *Pia Quist*: Etnografi i sprogundervisningen - et blik på sproglig variation, *Maarja Siner*: Sproglæreren som (ubevidst) sprogpolitisk aktør. Temaet i nr. 38 er *e-læring og m-læring*, og det indeholder artikler af bl.a. *Jens Johannesen*: Mingoville.dk - et eksempel på sproglige muligheder inden for it, *Lene Rybner* og *Mads Bo-Kristensen*: Dansk på mobilen, *Iben Schelde Thomsen* og *Jette Blåstedt*: Sproglæring uden for klasseværelset - en fantastisk måde at lære sprog på.

Retskrivningsordbogen, cd-rom. Af Dansk Sprognævn. 3. udg., version 2 med ændrede kommagregler. Alinea, København 2006.

Skoleordbog - tysk. Redigeret af Carsten Hansen og Katrine Wohllebe. 1. udg. Alinea, København 2006. 1056 s.

Sprog og Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 24. årgang, 2006, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Redigeret af Michael Blædel.

Foruden omtaler og anmeldelser af sproglig litteratur indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold. Af særlig interesse er *Kjeld Kristensen*: Den Danske Ordbog - en ordbog med fejl (nr. 1), *Jens Møller Nielsen*: Systemtilhænger (interview med Sabine Kirchmeier-Andersen i anledning af hendes udnævnelse til direktør for Dansk Sprognævn) (nr. 2), *Rasmus Rune Axelsen*: Om retskrivningsreformen i Tyskland, *Georg Søndergaard*: Det ældste dansk (nr. 3), *Margrethe Vestager*: Om engelsk som 2. sprog - hvorfor? (nr. 4).

Sprogteknologi i dansk perspektiv: en samling artikler om sprogforskning og automatisk sprogbehandling. Redigeret af Anna Braasch m.fl. C.A. Reitzels Forlag, København 2006. 434 s.

Sprogteknologi i dansk perspektiv handler om hvordan man kan sætte computere i stand til at behandle sprog. Bogen giver en introduktion til fagområdet som

sådan og fokuserer på en lang række emner inden for sprogforskning. Af artiklerne kan nævnes *Bente Maegaard*: Sprogteknologi for dansk, *Ebbe Spang-Hansen*: Sprogteknologi og humaniora, *Peter Juel-Henrichsen*: Det talte sprog – det tålte sprog?, *Viggo Hansen*: Maskinoversættelse fra en brugers perspektiv, og *Dorthe Haltrup Hansen*: Sprogteknologiske værktøjer til tekst-og informationshåndtering.

Studier i Nordisk 2004-2005. Selskab for Nordisk Filologi. Foredrag og årsberetning. Redigeret og grafisk tilrettelagt af Dorthe Duncker. København 2006. 220 s.

19. februar 2004 var der i Selskab for Nordisk Filologi indkaldt til en dyst på ord. Anledningen var udgivelsen af Den Danske Ordbogs første bind i november 2003 (omtalt i Sprog i Norden 2004, s. 206). Rollerne som udfordrere var tildelt *Frans Gregersen* og *Niels Davidsen-Nielsen*, mens *Lars Trap-Jensen* og *Henrik Lorentzen* stillede op for at forsvare ordbogen. De tre indlæg indleder den foreliggende beretning under overskriften *Den Danske Ordbog i krydsild*. Det drejer sig om: *Frans Gregersen*: Pygmalion og DDO, *Niels Davidsen-Nielsen*: En ordbog der åbner op, og *Lars Trap-Jensen* og *Henrik Lorentzen*: Episode 3: Ordbogen slår igen. I beretningens anden del skriver *Anne Duekilde* og *Henrik Andersson* i to artikler om færdiggørelsen af Supplementet til Ordbog over det danske Sprog (ODS-S) i anledningen af udgivelsen af femte og sidste bind den 20. oktober 2005. Af publikationens øvrige 12 artikler kan nævnes: *Lars Brink*: Det flade a vil dø, *Pia Quist*: Sproglig variation i storbyen – tre senmoderne udfordringer, og *Vibeke Sandersen*: "Skriv at De har Helsen og Helbred".

Sundhedsfaglig ordbog. Af Lissi Hansen. 1. udg. Munksgaard Danmark, København 2006. 132 s.

Tyrkisk-Dansk Ordbog. Af Lars Hansen under medvirken af Murat Alpar. 3. reviderede udg. Special-pædagogisk Forlag, Herning 2006. 587 s.

Tysk-Dansk Juridisk Ordbog. Af W. Gubba. 4. udg. Gyldendal, København 2006. 723 s.

Uri, Helene: Hvad er sprog? Oversat af Ole Thornye. Dansk bearbejdning: Jens Normann Jørgensen og Tore Kristiansen. Akademisk Forlag, København 2006. 198 s.

Hvad er sprog?, der er oversat fra norsk, er et essay om hvordan sprog er bygget op, bruges og udvikles. Der lægges særlig vægt på sprogtilegnelse: Hvordan

lærer børn deres modersmål, og hvordan lærer man et nyt sprog? Bogen munder ud i en diskussion om fremtidens dansk. Jens Normann Jørgensen og Tore Kristiansen har varetaget den danske bearbejdning, som især for den sidste dels vedkommende har karakter af selvstændige bidrag.

Vi skriver dig til. Festskrift til Vibeke Sandersen i anledning af 70-års-dagen. Redigeret af Anita Ågerup Jervelund, Marianne Rathje og Jørgen Schack. Dansk Sprognævns skrifter 36. Dansk Sprognævn 2006. 189 s.

Vi skriver dig til er et festskrift til seniorforsker, dr.phil. *Vibeke Sandersen*. Den 5. maj 2006 fyldte hun 70 år, og med udgangen af måneden gik hun på pension. Vibeke Sandersen blev ansat i Dansk Sprognævn 1.4.1992 efter en ansættelse som lektor ved Danmarks Lærerhøjskole (det nuværende Danmarks Pædagogiske Universitet). I 2003 forsvarede hun sin store disputats *"Jeg skriver dig til for at lade dig vide"*. *Skrivefærdighed og skriftsprog hos menige danske soldater i treårskrigen 1848-50*, og dermed blev Vibeke Sandersen den første der erhvervede en doktorgrad i Sprognævnets tjeneste.

Festskriftet er skrevet af nuværende og tidligere kollegaer, og det indeholder i alt 14 kortere og længere artikler om forskellige sproglige emner: *Else Bojsen*: Skrivefærdighed og daglig tale i København ca. 1785, *Niels Davidsen-Nielsen*: Hvor skal startkommaet stå?, *Henrik Galberg Jacobsen*: RO 1777. Om retskrivningen i *Ove Mallings Store og gode Handlinger* - den første danske retskrivningsordbog, *Arne Hamburger*: En minister forud for sin tid, *Erik Hansen*: Er der en forklaring?, *Pia Jarvad*: Funktion og roller for fagsprog, videnskabsprog og almensprog, *Bent Jørgensen*: Den danske retskrivnings kilder og Retskrivningsordbogen, *Jørn Lund*: Brudstykker af den store nordiske krønike om sprogpolitik, *Ida Elisabeth Mørch*: Semantiske nuancer i brugen af hyppige andetled, *Jørgen Nørby Jensen*: Bindestrøg eller ej? Om skrivemåden af nogle engelske låneord, *Marianne Rathje*: *Og sådan noget* - et ungdomssprogligt fyldudtryk?, *Jørgen Schack*: Frekvens og proveniens. Om nyere fremmedord i det centrale danske ordforråd, *Jacob Thøgersen*: Vi vil undersøge hvad gør denne spørgekonstruktion, *Anita Ågerup Jervelund*: *Meningsfuld, prestigefyldt* og andre ord på *-fuld* og *-fyldt*.

Wagn, Hélène: Bal-løver og bænkevarmere samt 78 andre sjove, gamle ord, der ikke må gå i glemmebogen. Politikens Forlag, København 2006. 93 s.

I bogen forklares en række gamle ord der ifølge forfatteren er truet på livet fordi ingen længere gider bruge dem. Hvem var fx Per Nittengryn, hvornår kan man være en klamphugger, hvad er en diskenspringer, hvornår har man galgen-

humor, og hvad vil det sige at græde krokodilletårer? Det er blot nogle af de ord som Hélène Wagn skriver om i bogen, der primært henvender sig til børn.

Widell, Peter og Mette Kunøe (red.): 10. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet 7.-8. oktober 2004. Århus 2005. 394 s.

Siden 1986 har sprogforskere fra ind- og udland hvert andet år mødtes i Århus for at sætte fokus på udforskningen af det danske sprog. På det 10. møde, der fandt sted i oktober 2004, deltog 71 sprogforskere med i alt 38 foredrag. De 33 er trykt i den foreliggende rapport. Af rapportens artikler kan nævnes: *Else Bojsen* og *Lars Trap-Jensen*: ODS, ODS-S og fremtiden, *Lars Brink*: Etnonymer - det danske sprogs bersærker gang, *Ditte Laursen*: Svar udbedes! Besvarelsesnormen i unges sms-kommunikation, *Torben Thrane*: Grammatisk kontrol og kontrolmarkører i dansk, og *Ole Tøgeby*: Dette er (ikke) en pibe - billedtekster og tekstbilleder.

Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer. Bind 8 (hundepisk-istrør). Udgivet af Afdeling for Dialektforskning. Nordisk Forskningsinstitut. Københavns Universitet. Universitets-Jubilæets danske Samfunds skrifter nr. 565. C.A. Reitzels Forlag, København 2006. 473 s.

Finland

Charlotta af Hällström-Reijonen, Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä, Aino Piehl, Klaas Ruppel

Arkkitehtuuri- ja rakennussanasto suomi-englanti-suomi. Architectural and building glossary Finnish-English-Finnish. Suomen arkkitehtiiliitto SAFA. Helsinki: Rakennustieto, 2006. 172 s.

Automaatio, Automation. Del 1: Sanasto, dokumentointi ja toiminnallinen turvallisuus Vocabulary, documentation and functional safety. Helsinki: Suomen standardisoimisliitto, 2006. 468 s.

Autotekniikan ammattisanasto (bilteknisk terminologi), Ahti Vänttinen (red.). Robert Bosch GmbH. Helsinki: Autoalan koulutuskeskus, 2006. 722 s.

Bisnes- ja it-sanasto suomi-englanti-suomi (finsk-engelsk-finsk affärs- och it-ordlista) Ahti Hytönen (red.) Helsinki: WSOY, 2006. 744 s.

Blomqvist, Marianne: Vad heter finlandssvenskarna? Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner, volym 177. Helsingfors 2006. 157 s.

Blomqvists bok är en populärt hållen framställning som ger information om finlandssvenskarnas förnamn, smeknamn, öknamn och släktnamn från medeltiden till våra dagar. Boken lämpar sig väl för grundkurser i namnkunskap, men är intressant läsning även för den namnintresserade allmänheten. Den ger också blivande föräldrar mångahanda uppslag till namn.

Englannin idiomisanakirja (engelsk idiomordbok) Anna Mauranen & Seppo Raudaskoski. Helsinki: Otava, 2006. 434 s.

Englanti-suomi-idiomisanakirja (engelsk-finsk idiomordbok) Helsinki: Gummerus, Kielikone, 2006. 621, [4] s.

Hakulinen, Kerkko: Paikannimet (Ortnamn). WSOY. Juva 2006. 612 s.

Boken omfattar 6 200 alfabetiserade ordartiklar med ortnamn från hela världen, t.ex. namn på världsdelar, namn, huvudstäder och stora länders förvaltningsområden samt naturnamn. Dessutom ges förklaringar av olika ord och termer som kan ingå i namn. Uppslagsorden är på finska, engelska samt ifrågavarande lands officiella språk. Artiklarna ger också uppgifter om namnens etymologi och betydelse.

Harling-Kranck, Gunilla & Hanna Lehti-Eklund, 2005: Folkmålsstudier 44. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi, Helsingfors.

Folkmålsstudier 44 består av artiklar om textanalys ur olika synvinklar. Anna-Malin Karlsson diskuterar i en artikel kring skärningspunkten mellan pragmatik och grammatik i olika grammatiska traditioner. Marianne Nordman skriver om hur nordister avslutar sina doktorsavhandlingar. Charlotta af Hällström-Reijonen behandlar språkvårdens roll vid utgivningen av Karl A. Tavaststjernas *Samlade skrifter* (1924).

Heikkilä, Elina: Kuvan ja tekstin välissä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1065. SKS. Vantaa 2006. 286 s.

I denna doktorsavhandling granskar Elina Heikkilä bildtexter ur tre synvinklar: bildtextens betydelse för hur man tolkar en bild, bildtextens förhållande till ru-

briken och brödtexten samt typiska språkliga drag i bildtexter. Avhandlingen har också en översikt över hurdana anvisningar för att skriva bildtexter man ger i läroböcker i redigering samt deras syn på bildtextens ställning i redigeringsprocessen. Bilderna är en integrerad del av texten, och avhandlingen ger upphov till många reflexioner för textforskare, journalistikforskare, journalister och redaktörer samt lärare i mediekunskap.

Hoyer, Karin, Monica Londen & Jan-Ola Östman, red.: Teckenspråk: Sociala och historiska perspektiv (nr 6 i serien Nordica Helsingensia; Teckenspråksstudier nr 2). Serien ges ut av Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, 2006. 172 sidor. ISBN 952-10-3547-1.

Boken består av nio artiklar om teckenspråk behandlat ur olika synvinklar med bidrag av teckenspråksforskare i Sverige och Finland. En av artiklarna behandlar den undervisning och forskning om svenska som andraspråk för döva som bedrivs på Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet. Boken ingår i serien Teckenspråksstudier som ges ut av Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet och är en uppföljning till skriften FinSSL – Finlandssvenskt teckenspråk (2005).

Iisa, Katariina, Hannu Oittinen, Aino Piehl: Kielenhuollon käsikirja (språkvårdshandbok). 6., laajennettu ja päivitetty painos. Yrityskirjat. Jyväskylä 2006. 421 s.

I *Kielenhuollon käsikirja* får man råd i rättskrivnings- och språkriktighetsfrågor. I den sjätte upplagan har råden och exemplen moderniserats och utökats. Dessutom har den nya upplagan ett rätt omfattande avsnitt om genrer, med presentationer av de vanligaste genrerna inom arbetslivet, såsom kommunikéer, protokoll och kundbrev samt anvisningar för hur dessa kan skrivas begripligt och ändamålsenligt.

Ivars, Ann-Marie, Mikael Reuter, Pia Westerberg & Ulla Ådahl Sundgren (red.): Vårt bästa arv. Festskrift till Marika Tandefelt den 21 december 2006. Ekonomi och samhälle. Skrifter utgivna av Svenska handelshögskolan 165, Helsingfors 2006.

Boken innehåller 23 uppsatser om språkkontakt, språkvård, språkhistoria och svenskan i Finland i vid bemärkelse. Särskilt kan nämnas Ann-Marie Ivars och Mikael Reuters artiklar Svenskan i Finland på 1800-talet respektive Svenskan i Finland på 1900-talet, som ursprungligen är skrivna för en internationell publik i

samlingsverket HSK The Nordic Languages II (2004). De samlar basfakta om utvecklingen av svenskan i Finland och dess ställning under två sekel.

Jarva, Vesa & Nurmi, Timo: Oikeeta suomee. Suomen puhekielen sanakirja (finsk talspråksordbok). Helsinki: Gummerus 2006.

I denna ordbok har man samlat ord och uttryck som används i talspråk och övrig vardaglig kommunikation som t.ex. e-post och sms-meddelanden. Ordboken omfattar närmare 7 000 uppslagsord som representerar en vardaglig stil som inte i lika hög grad kan återfinnas i allmänspråkliga ordböcker. Boken hjälper icke-finnspråkiga att förstå ords och uttrycks betydelse och hjälper finnspråkiga att bedöma stilnivån på olika uttryck. Ordartiklarna har användningsexempel och kortfattade definitioner även på engelska.

Junno, Liisa: Kirjastosanasto 1: Suomi-englanti-suomi -sanakirja ja lyhennehakemisto. (finsk-engelsk-finsk biblioteksordbok). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 2006. 270 s.

Jäntti, Heikki: Ranskan perussanasto esimerkein (fransk basordlista med exempel) Helsinki: Otava, 2006. 264 s.

Kankaanpää, Salli: Hallinnon lehdistötiedotteiden kieli . Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1086. SKS. Vantaa 2006. 224 s.

I sin avhandling analyserar Salli Kankaanpää pressmeddelanden från Helsingfors stads byggnadsverk, med vilka språkliga medel man försöker styra stadsbornas beteende, hur detaljerat framställningssättet är samt poetiska drag. Hon utredde också hur pressmeddelandena har ändrats från slutet av 1970-talet till slutet av 1990-talet. Som bakgrund till analyserna beskriver Kankaanpää hur pressmeddelanden brukar komma till och hur de brukar tas emot på medierna. Undersökningens resultat kan tillämpas av informatörer och språkvårdare.

Kardiologian sanasto (ordlista i kardiologi) Klaukkala: Recallmed, 2006. 191, [1] s.

Kielikello, kielenhuollon tiedotuslehti (finska språkbyråns informationsskrift) Forskningscentralen för de inhemska språken.

Kielikello har som vanligt utkommit med fyra nummer under år 2006. Här presenteras ett urval av innehållet.

Årets första nummer uppmärksammar Forskningscentralens (Focis) 30-årsjubileum. Direktör Pirkko Nuolijärvi diskuterar vilka Focis uppgifter är. De fem

språknämnderna inom Focis presenteras. Pirjo Mikkonen redogör för finska språknämndens principer för hur namn för sammanslagna kommuner bildas. Inkaliisa Vihonen skriver om hur Finlands EU-medlemskap har påverkat språket. Aino Piehl diskuterar om de finska strävandena att skapa ett enklare lagspråk har hämmats av EU-medlemskapet. Kirsti och Kaisu Aapala skriver om finsk myrterminologi i vetenskapen, allmänspråket och dialekterna.

Nummer 2/2006 är ett extratjockt nummer med finska skrivregler för skiljetecken och sifferuttryck. Dessutom presenteras skillnader i användningen av skiljetecken i finskan och svenskan.

I det tredje numret skriver Pirjo Hiidenmaa om språkvårdens förändrade roll i samhället. Tarja Riitta Heinonen skriver om ordklasserna så som de indelas i Iso suomen kielioppi (den stora finska grammatiken). Jaakko Yli-Paavola skriver om författaren Aleksis Kivis språk. Pauliina Peltokorpi skriver om ordet potilas 'patient' som inom hälsovården i allt högre grad har ersatts av asiakas 'kund'. Elina Wihuri skriver om transkribering av kinesiska.

I nummer fyra presenteras Focis projekt (*Kaino*) att lägga ut elektroniskt material på webben till allmänhetens förfogande. Vesa Heikkinen skriver om det visuella som en del av språket. Jaana Leinonen presenterar en undersökning hon gjort om attityder till språkvården bland 30 studenter och lika många kontorsarbetare.

Förutom detta innehåller varje nummer av Kielikello en ledare skriven av tidskriftens chefredaktör Riitta Eronen och svar på språkfrågor. Även recensioner, notiser och debattartiklar ingår i Kielikello.

Kielitoimiston sanakirja, osat 1–3. (Finska språkbyråns ordbok, del 1-3) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 140. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2006.

Finska språkbyråns ordbok ger information om ords betydelser, användning, stilmnivå och rättskrivning. Ordboken omfattar nästan 100 000 uppslagsord. Den baserar sig på den elektroniska versionen av Finska språkbyråns ordbok (2004) men saknar förteckningen över bebyggelsenamn som finns i den elektroniska versionen. Däremot är den tryckta upplagan omarbetad och utvidgad: den omfattar drygt 300 nya ordartiklar, och 2 500 ordartiklar har redigerats på nytt.

Kuutti, Heikki: Uusi mediasanasto (ny medieordlista) Jyväskylä: Atena, 2006. 285 s.

Laurén, Christer: Tidig inlärnning av flera språk. Teori och praktik. Vaasan yliopiston julkaisuja. Vasa, 2006. 143 s.

Christer Laurén, professor vid institutionen för nordiska språk vid Vasa universitet visar i sin bok att vem som helst av oss kan lära sig flera språk med framgång, om bara möjligheten ges på rätt sätt.

Lehtinen, Esa & Nina Niemelä (red.): Fackspråk och översättningsteori. Vakki-symposium XXVI. Publikationer av Forskargruppen för översättningsteori, fackspråk och flerspråkighet vid Vasa universitet nr 33. Vasa 2006. ISBN 952-476-156-4. ISSN 1235-5992.

Vakki-symposiet 2006 hade som tema Normer och normlöshet. I denna rapport publiceras 29 artiklar på svenska, finska, engelska och tyska. Symposiet hade två plenarföredrag: Maurizio Gotti från universitetet i Bergamo talade om normer inom lagtexter och Mikael Reuter från Forskningscentralen för de inhemska språken ställde frågan om det finns en särskild finlandssvensk språknorm. Tyvärr finns bara det förstnämnda föredraget publicerat i rapporten. I flera av de övriga föredragen behandlades normer och normlöshet ur olika synvinklar, men också andra teman inom översättningsteori, fackspråksforskning och flerspråkighet behandlades.

Leino, Pirkko: Pilkulleen! Opas välimerkkien käyttöön. Otava. Keuruu 2006. 192 s.

Detta är en handbok för användningen av skiljetecken. Som bakgrund behandlas även de inbördes relationerna mellan meningar och satser. Handboken innehåller rikligt med både exempel och övningar.

Liebkind, Karmela och Tom Sandlund (red.): Räcker det med svenskan? Om finlandssvenskarnas anknytning till sina organisationer. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 684, Helsingfors 2006. 332 sidor. ISBN 951-583-128-8.

Hur förhåller sig finlandssvenskarna till sina föreningar? Är föreningarna viktiga för finlandssvenskarnas identitet? Har språket någon betydelse? Finlandssvenska organisationer kämpar med rekryteringsproblem och har svårt att få folk att ställa upp. Samtidigt konkurrerar föreningarna i allt högre grad om samma medlemmar som de finskspråkiga föreningarna. I boken granskas de finlandssvenska föreningarnas och organisationernas problem och möjligheter av samhällsvetare.

Luukkonen, Marsa: Hauskaa kielenhuolto! Kielenhuollon opas. WSOY. Helsinki 2006. 416 s.

Denna språkvårdshandbok ger råd i språkriktighets- och rättskrivningsfrågor samt bakgrundsinformation om det finska språkets och den finska språkvårdens utveckling och attityder hos språkanvändarna. I boken presenteras de viktigaste enspråkiga finska ordböckerna. I handboken ingår också en ordlista med grammatiska termer, centrala begrepp och de vanligaste skrivtecknen.

Lyyra, Toivo: Tolkku : karjalaista murre-sanastoa, Ylä-Vuoksen alueella puhuttua (karelsk dialektordlista över dialekten talad i området kring övre Vuoksen) Lappeenranta: Karjala, 2006. 70 s.

Lääkärikielen sanakirja (ordbok över läkarspråk) Pentti Huovinen (red.). Helsinki: Duodecim, 2006. 240 s.

Markianova, L'udmila & Aaro Mensonen: Opastummo karjalakse. Lugemistu aiguzile. (karelsk lärobok för vuxna) Karjalan Kielen Seuran julkaisuja 2, 2006.

Boken består av en grammatikdel, en läsdel och en liten karelsk-finsk ordlista. Boken är avsedd för vuxna som vill förbättra sin kunskap om och i modersmålet, samt vill förmedla språket vidare till kommande generationer. På detta sätt stödjer boken revitaliseringen av karelskan såväl i Karelen som i Finland.

Mauno, Esko: Tekniikan sanasto: saks-suomi-saksa (tysk-finsk-tysk teknikorrdlista). Helsinki: Alfamer, 2006. 176 s.

Muittari, Veikko och Matti Rahkonen (red.): Svenskan i Finland 9. Meddelanden från institutionen för språk vid Jyväskylä universitet, Jyväskylä 2006.

Nionde sammankomsten för Svenskan i Finland ägde rum i Jyväskylä 31.3–1.4.2005. För arrangemangen stod ämnet svenska språket vid Institutionen för språk vid Jyväskylä universitet. I denna konferensvolym finns 27 av föredragen i artikelform. Ämnena representerar ett vitt spektrum. I detta sammanhang kan nämnas professor Mirja Saaris plenarföredrag ”Möten mellan finskt och svenskt under autonomitiden i Finland”.

Nevanlinna, Tuomas & Jukka Relander: Työn sanat (yrkesord). Helsinki: Teos, 2006. 198 s.

Palo- ja pelastussanasto. Brand- och räddningsordlista. TSK 33. Terminological centralen TSK 2006. 350 sidor. ISBN 952-9794-20-7.

Ordlistan innehåller cirka 700 termposter med termer, definitioner och begreppsdiagram på finska samt motsvarigheter på svenskar, engelska, ryska och tyska. Den ersätter Brandvärnsordlista (TSK, 1984).

Parkkinen, Kirsti & Kaija Rautavirta: Aspartaamista öljyhappoon: elintarvike- ja ravitsemustiedon sanasto (ordlista i livsmedelsvetenskap och näringsfysiologi) Helsinki: Restamark, 2006. 179 s.

Pekkanen, Tuomo & Reijo Pitkäranta: Nykylatinan sanakirja: suomi-latina-suomi. Lexicon hodiernae latinitatis: finno-latino-finnicum (Nylatinsk ordbok, latin-finska-latin). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006. x, 395 s.

Peltomaa, Marianne: Vår lärobok. Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner, volym 176. Helsingfors 2006.

Vår lärobok är både en faktabok och en debattbok om läromedel. Peltomaa redogör för olika aspekter på läroboksproduktionen och beskriver alla arenor och aktörer som berörs av läroboken och som styr dess innehåll och användning. Boken sammanfattar olika krav och önskemål som riktas mot läromedlen.

Penttonen, Matti: Karjal - suomi - karjal sanakniigu (14000 sanua livvispäi suomeh, 12000 sanua suomespäi livvih) (karelsk-finsk-karelsk ordbok). Karjalan Kielen Seura 2006.

Ordbokens karelsk-finska del omfattar 14000 ord och den finsk-karelska 12000 ord. Ordboken är en del av de karelska revitaliseringssträvandena och koncentrerar sig på det moderna ordförrådet.

Pesonen, Pentti & Pirkko Pesonen: Uusi ranskalais-suomalainen sanakirja (ny fransk-finsk ordbok). Helsinki: Finn lectura, 2006. 764 s.

Piehl, Aino – Vihonen, Inkaliisa: Käännetäänkö tekstisi, tulkataanko puheenvuorosi? Selvää suomea kansainvälisesti. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 139. 3., laajennettu painos. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Helsinki 2006. 48 s.

Denna handbok har som syfte att uppmuntra till att använda finska i EU-sammanhang och hjälpa skribenter och talare att ta hänsyn till översättare och tolkar

för ett så gott slutresultat som möjligt. Texten uppdaterades i juni 2006 för att fylla de behov som uppstod vid Finlands EU-ordförändeskap. Den kan ändå likaväl användas av vem som helst, vars tal tolkas och vars texter översätts.

Potilas- ja lääkehoidon turvallisuussanasto. (ordlista för patientsäkerhet och patientsäkerhet vid läkemedelsanvändning) Helsinki: Stakes, Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohto, 2006. 10 s. Finns även tillgänglig på <http://www.rohto.fi/doc/T28-2006-VERKKO.pdf>

Sillä tavalla! Toim. Pirkko Muikku-Werner. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Keuruu 2006. 234 s.

I boken beskrivs olika talsituationer, allt från läkarmottagningen till cocktailpartyn och behandlas även språkets förändring, artighet och försäkringar. Vid sidan av beskrivningen och analysen ges också råd om hur man kan bära sig åt i olika situationer, hur man kan lära sig analysera situationer och lära sig metoder för lyckad social interaktion.

Sipola, Sirpa: Vuxenspråkbud i svenska. Ur den autonoma inläringens synvinkel. Acta wasaensia 155. Språkvetenskap 30. Universitas Wasaensis 2006.

I sin doktorsavhandling granskar Sipola vuxenspråkbud som ett exempel på autonom inläring. Hon undersöker hurdana mål som ställs upp i vuxenspråkbud – främst av studerandena, men också av lärarna – och hur målen uppfylls. Dessutom granskar Sipola den återkoppling studerandena får på det talade och skrivna språket. Hon undersöker också hur ordförrådet i skrift utvecklas i vuxenspråkbud. Den lexikala analysen omfattar studier i variabler som antalet löpord, fördelning på ordklasserna substantiv, adjektiv och verb, ordlängd, lexikal täthet samt lexikal variation.

Snellman, Susanne, Thomas Lindberg, Lotta Eklundh: Lunttikirja – en handbok i finsk grammatik. Painorauma 2005. 307 sidor. ISBN 951-96404-6-0.

Lunttikirja tar upp den finska grammatik som man lär sig i grundskolan och gymnasiet. Boken är ett komplement till de ordinarie skolböckerna. Den beskriver skillnader i tänkesättet mellan svenskan och finskan och hjälper läsaren att undgå typiska fallgropar. Boken kan användas som ett uppslagsverk och är tänkt för alla som vill förkovra sig i finsk grammatik.

Spiliopoulou Åkermark, Sia, Leena Huss, Stefan Oeter, Alastair Walker: International Obligations and National Debates: Minorities around the Baltic

Sea. The Åland Islands Peace Institute (Ålands fredsinstitut), Mariehamn 2006. ISBN 952-5265-18-8

Boken analyserar minoritetsfrågornas ställning och utveckling under de senaste tio åren i Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Lettland, Litauen, Polen och Norge i fråga om minoritetslagstiftning och språkpolitik. Artikelförfattarna representerar olika områden, bl.a. juridik, statsvetenskap, språkvetenskap, historia, sociologi. Avsnittet om den tyska minoriteten i Danmark är skrivet av Jørgen Kühl och Karen Margrete Pedersen. Kristian Myntti och Pirkko Nuolijärvi har skrivit om finlandssvenskarna, samerna, romerna, judarna, tatarerna och den gamla ryska minoriteten i Finland. Einar Niemi har skrivit om nationella minoriteter (skogsfinnar, romer, judar, kväner och resandefolket) och minoritetspolitik i Norge.

Språkbruk, tidskrift utgiven av Svenska språkbyrån (Forskningscentralen för de inhemska språken) har utkommit med fyra nummer under år 2006. I det följande ges några plock ur årgången.

I årets första nummer skriver Jannika Lassus, doktoranden vid institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, om hur Folkpensionsanstalten har gått till väga för att göra sina broschyrer mer läsarvänliga. Åsa Nordqvist Palviainen skriver om det överraskande stora intresset att läsa svenska bland internationella utbytesstudenter vid Jyväskylä universitet. Hon har tagit reda på deras motiv för att läsa svenska, vad de vet om språket och vad de känner till om språksituationen i Finland. Malin Borgström skriver om tecken och förkortningar i finlandssvenska ungdomars sms-meddelanden. Kim Lindroos skriver om finska elevers kunskaper är till hjälp när de lär sig svenska. Översättaren vid Finlands Kommunförbund, Kesia Sjövall ger handfasta tips på hur en översättare hittar information på Internet.

I det andra numret får vi läsa om förståelsen av talad danska och norska bland ungdomar i Sverige och Svenskfinland. Artikeln är skriven av Wendy Prins från universitetet i Groningen. Antti Yliselä å sin sida skriver om svenskars attityder till och kännedom om finsk brytning och finlandssvenska.

I nummer 3/2006 skriver Leila Mattfolk om projektet Moderna importord i språken i Norden ur finlandssvenskt perspektiv. Birgitta Lindgren presenterar Språkrådet, den nya språkmyndigheten i Sverige. Daniela Floman intervjuar i artikeln Likbjudare och alabasterskallar Björn Wahlberg, översättare av Tintin till svenska.

I årets sista nummer presenterar Gun Oker-Blom projektet Språkrum, vars mål är att utveckla språkpedagogiska arbetssätt för att underlätta och utveckla barns språkutveckling oberoende av språkbakgrund och skolspråkfärdighet. Minna Le-

välahti reder ut begrepp som har med kompetensutveckling att göra. Modersmåslärarna Susann Ezzell och Pia Raunio skriver om hur språket ser ut i Netlibris, ett litterärt diskussionsforum för skolelever. Leila Mattfolk redogör för principerna för hur man ska bilda namn för sammanslagna kommuner. Mats-Peter Sundström, översättare vid Europaparlamentet skriver om det finlandssvenska översättningslånet anbudstävlan/anbudstävling (fi. tarjouskilpailu). Informatikern på Statsrådets translatorsbyrå skriver om sitt arbete i artikeln Vad är järkiruoka på svenska? Sonja Vidjeskog, vice ordförande i Svenska språknämnden i Finland, skriver om det 53:e nordiska språkmötet, som hölls i Selfoss på Island.

Förutom detta innehåller varje nummer en ledare, svar på språkfrågor, recensioner och kortare litteraturanmälningar samt notiser och annat redaktionellt material.

Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen. Justitieministeriet, Helsingfors 2006.

I publikationen behandlas tillämpningen av språklagstiftningen, förverkligandet av de språkliga rättigheterna och språkförhållandena i Finland. Syftet är att öka beslutsfattarnas, myndigheternas och medborgarnas kunskaper om förhållandena för olika språkgrupper, om språkets roll och om modersmålets ställning i dagens Finland. Detta är den första berättelsen om tillämpningen av språklagstiftningen och i fortsättningen kommer en sådan i enlighet med 37 § i språklagen att lämnas till riksdagen varje valperiod. Publikationen är tillgänglig på www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Muutjulkaisut på finska, svenska och engelska.

Svenblad, Ralf: Stormskärsåländska om folkmålet i Anni Blomqvists Stormskärsromaner Ålands Kulturstiftelse r.s. Mariehamn Skrifter utgivna av Ålands kulturstiftelse XVII 952-9848-14-5

Boken ger en lättillgänglig inblick i språket i Anni Blomqvists romaner om Stormskärs-Maja. Förutom en djupare kunskap om det åländska språket får läsaren en bild av det skärgårdsliv som Stormskärsromanerna berättar om. Boken omfattar en ordlista med förklaringar till omkring 850 ord och uttryck samt en förteckning över ett hundratal ordspråk och andra talesätt som förekommer i de fem romanerna.

Svensk-finsk-svensk idrottsordbok. Forskningscentralen för de inhemska språken och Sverigefinska språknämnden. Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner, volym 175. 125 sidor. ISBN 951-9087-69-9.

Idrottsordboken omfattar över 8000 uppslagsord och riktar sig till såväl specialister som amatörer. I boken tas benämningar på grenar, tekniker och redskap upp, dessutom har terminologi som används i samband med tävlingar och administration av tävlingar, såsom benämningar på funktionärer och bestraffningar, tagits med. Till ordboken hör bilagor innehållande namnen på registrerade specialidrottsförbund i Sverige och Finland. Boken har kommit till i samarbete mellan svenska avdelningen vid Forskningscentralen för de inhemska språken och Sverigefinska språknämnden. Ordboken finns även tillgänglig på www.kotus.fi/svenska/ordlistor/idrottsordlista_05.shtml

Tuhat tärkeää termiä: metsäsanasto (skogsordlista). Helsinki: Metsäkustannus, 2006. 128 s.

Työsuojelusanasto Arbetarskyddsordlista TSK 35 Helsinki Työterveyslaitos Sanastokeskus TSK 2006

Ordlistan är systematiskt uppställd, indelad ämnesvis. Den omfattar 465 termposter med finska termer och svenska, engelska, tyska och franska ekvivalenter. Definitionerna finns på finska och svenska. Arbetarskyddsordlistan är ett hjälpmedel för fackfolk inom arbetarskyddet samt personer som använder arbetarskyddsterminologi. Den ersätter Arbetarskyddsordlista (TSK, 1985).

Venäjäns federaation paikannimiä. Oikeinkirjoitus- ja painotusopas. (Handbok för rättskrivning och betoning av ortnamn i Ryska federationen) Toim. Pirjo Mikkonen, Martti Kahla, Ida Kempinen ja Anna Charnaya. Kielenkäytön oppaita 6. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 138. Helsinki 2006. 361 s.

Handboken omfattar 8 057 ortnamn i Ryssland, allt från namn på de stora städerna till lokala centralorter. Dessutom innehåller boken de viktigaste geografiska namnen och en bilaga med vitryska och ukrainska ortnamn. Namnen har skrivits såväl med latinska som kyrilliska bokstäver, i finsk alfabetisk ordning. Finska namn har också angivits i de fall sådana finns. Man har följt finsk translittereringspraxis som ger ett ungefärligt uttal. Betoningen i namnen har också markerats.

Vik-Tuovinen, Gun-Viol: Tolkning på olika nivåer av professionalitet. Acta Wasaensia 153. Språkvetenskap 29. Universitas Wasaensis 2006.

Syftet med Vik-Tuovinions doktorsavhandling är att med utgångspunkt i tolkningsstrategier undersöka tolkningsprocessen hos personer på olika nivåer av professionalitet. Avhandlingen ger en insikt i hur det strategiska tänkandet och agerandet påverkas av utbildning och erfarenhet av tolkning. Vik-Tuovinen kon-

staterar att en tolk i sin utveckling från nybörjare till professionell tolk går från att vara fixerad vid källtexten och det språkliga uttrycket till att producera en tolkning som beaktar de sociala aspekterna och fungerar som service för de kommunicerande parterna. Professionell tolkning utförs utgående från de situationella faktorerna, baserar sig på tolkens egenskaper och kunskaper samt beaktar de normer som gäller för tolkning.

Vuosikymmen EU-suomea. (Ett decennium av EU-finska) Toim. Aino Piehl ja Inkaliisa Vihonen. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 142. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Helsinki 2006. 88 s.

Rapporten ger en översikt över i vilken riktning det finska språket har utvecklats under de tio år som Finland varit EU-medlem. Det finska språket och dess ställning i unionen samt språkbruket i EU granskas ur många synvinklar, t.ex. hur översättningen och tolkningen av finska har utvecklats, hur man vill att språket och informationen i EU ska utvecklas, hur EU:s regelverk skiljer sig från finska författningar och hur de påverkar dem. Alla skribenter diskuterar vilka slutsatser man kan dra av deras iakttagelser. Alla artiklar har en sammanfattning på engelska.

Island

Ari Páll Kristinsson

Handbók um ritun og frágang. [Håndbok om skrivning] 9. utg. 2006. Av Ingibjörg Axelsdóttir og Þórunn Blöndal. 127 s. ISBN 9979-2-2748-0. Mál og menning.

Hrafnáping. År 3, 2006. [Hrafnáping er ársskriftet til islandsklærerne i Islands Pedagogisk Universitet] 214 s. ISSN 1670-5319-65. Red. Anna Þorbjörg Ingólfssdóttir, Kristján Jóhann Jónsson, Veturlíði G. Óskarsson. Rannsóknarstofnun Kennaraháskóla Íslands.

Dette nummer inneholder 14 artikler om islandsk språk og litteratur og om islandskundervisningen.

Íslensk-dönsk, dönsk-íslensk vasaorðabók. [Islandsk-dansk, dansk-islandsk lommeordbok] Red. Halldóra Jónsdóttir. Ca 39.000 lemmaer. 2. utg. 2006. 806 s. ISBN 9979-3-2774-X. Mál og menning.

Íslensk-pólsk, pólsk-íslensk skólaorðabók. [Islandsk-polsk, polsk-islandsk skoleordbok] 2006. Red. Stanislaw J. Bartoszek, Marta Ewa Bartoszek, Paweł Bartoszek. Ca 25.000 ord. 464 s. ISBN 9979-70-219-2. Forlag: sjb ehf., Reykjavík.

Det finnes uten tvil et stort behov for denne ordbok ettersom polakker har i flere år på rad vært den største enkelte gruppe innvandrere på Island.

Íslensk-pólsk, pólsk-íslensk vasaorðabók. [Islandsk-polsk, polsk-islandsk lommeordbok] Red. Stanislaw J. Bartoszek. Ca 18.000 ord. 2. utg. 2006. 393 s. ISBN 9979-70-178-1.

Íslenska eitt. Kennslubók í íslensku fyrir framhaldsskóla. [Lærebok i islandsk for første termin i videregående skole] 2006. Av Ragnhildur Richter, Sigríður Stefánsdóttir og Steingrímur Þórðarson. 268 s. ISBN 9979327723. Mál og menning.

Íslenska – málið þitt. [Islandsk – språket ditt] Manus Ari Páll Kristinsson, redaksjon Ingólfur Steinsson, layout Jóhann Heiðar Jónsson, vev Hildigunnur Halldórsdóttir. Námsgagnastofnun 2006. <http://www1.nams.is/islenska/index.php>.

I dette skriftet, på internett, finnes det informasjon og oppgaver om islandsk språk og språkbruk i synkronisk og diakronisk perspektiv, om nylaging av ord, om forholdet mellom islandsk og andre språk og om begrepene lite og stort språk, om navn på personer og firmaer, om islandsk som andrespråk, og om skrivereglene m.m.

Málfregnir. Nr. 24. Íslensk málnefnds tidsskrift. 32 s. ISSN 1011-5889. Red. Ari Páll Kristinsson.

I dette nummeret, som ble utgitt i 2006 som “år 15, 2005”, finnes det disse artiklene: Guðrún Kvaran: Hvar stöndum við – hvert stefnum við? [Hvor står vi – i hvilken retning går vi?]; Kolbrún Friðriksdóttir: Gerum kröfur! [La oss stille krav!]; Jóhann G. Jóhannsson: Það er málið! [Det er språket/saken!]; Örnólfur Thorsson: Dómsdagur eða blómaskeið [Domedag eller gullalder]; Kristín Ingólfssdóttir: Málstefna Háskóla Íslands [Islands Universitets språkpolitikk]; Ari Páll Kristinsson: Einfalt mál, gott mál, skýrt mál [Enkelt språk, godt språk, klart språk]; Ágústa Þorbergsdóttir: Nýyrði undanfarins áratugar [Nyord fra det siste årtiet].

Mergur málsins. Av Jón G. Friðjónsson. 2006. ISBN 9979-3-2806-1. 1207 s. Edda útgáfa, Mál og menning.

Dette er en ny og revidert utgave av handboka *Mergur málsins* (første utgave i 1993). Forfatteren behandler og forklarer litt over 9.000 faste ordforbindelser, deres betydning og opprinnelse i det islandske språket, delvis med bilder, og viser eksempler på bruk av ordforbindelserne i forskjellige tidsperioder i islandsk språk.

Ord og termer. Proceedings fra Nordterm 2005. Reykjavík, den 9.-11. juni 2005. Nordterm 14. Reykjavík 2006. Red. Ágústa Þorbergsdóttir. 367 s. ISSN 1100-9659. ISBN 9979-842-85-7. Udgivet for Nordterm av Íslensk málstöð. Med støtte fra NordplusSpråk.

I dette konferanseskiftet finnes det følgende artikler, foruten innledning, deltakerliste, rapporter osv: Dieter Rummel: An Apology for Terminology; Johan Myking: 'Ord vs. term' – ein terminologisk ambivalens?; Jakob Halskov: Nettet som spesialisert korpus; Eli Johanne Ellingsve: Fagord i Norsk Ordbok – i rett mon eller ute av fokus?; Anita Nuopponen: Samuraj, sumo, sushi, tsunami och chasen – om japanska lånstermer; Lotte Weilgaard Christensen: Hvordan ord sporer termer og andre terminologiske opplysninger; Dino Ferrari: Words vs. terms in financial texts; Niina Nissilä: Begreppssystem i balansr kning; Helena Palm: Ord, termer och definitioner i lagtext; Øivin Andersen: Kan grammatiske termer motiveres spr kspesifikt?; Nathalie Arlin, Amelie Depierre, Pascaline Dury, Claire Rougemont, Amelie Josselin, Susanne Lervad: The CIBLSP Project; Sigr n Þorgeirsdóttir: Islands Udenrigsministeriums Overs ttelsescenter: Ny termdatabase og nye metoder ved indsamling af termer; Sissel Rike: Ord vs. termer i oversettelser. Problemer og strategier; Torbj rg Breivik: IKT-ordboka for skolenettet. En ressurs for elever, lærere og foreldre; Inkeri Vehmas-Lehto: Ordbokredigering – nytta p  tv  niv er; Gisle Andersen, Torbj rg Breivik: Spr kteknologisk terminologiarbeid i et nordisk og europeisk perspektiv; Henrik Nilsson: TISS & IATE. Svensk terminologisk infrastruktur och svensk rikstermbank; Stefano Testi: Ett gemensamt/f lles fackspr k f r v rd/pleie/pleje och omsorg; Hanne Erdman Thomsen: Om at komme fra ord-arbejde til terminologiarbejde: procesmodenhed p  terminologiomr det; Knut Jonassen: Norske terminologifaglige milj er. Holdninger til og infrastruktur for utvikling av norsk terminologi; Katri Sepp l : Ord och termer i den allm nna finska ontologin; Marita Kristiansen: Korleis handtere interdisiplin re domene i ein begrepsorientert kunnskapsbase?; Bodil Nistrup Madsen, Hanne Erdman Thomsen, Carl Vikner: Repr sentation af inddelingskriterier i CAOS 2; Gert Engel, Lotte Weilgaard Christensen: NorNa – Begrebsindeks og s gegr nsseflade; Steffen Leo Hansen: Kan man s tte ord p  klassisk musikk? Om nogle problemer knyttet til bruger-centrert informationss gning.

Orð og tunga. Nr. 8. [Tidsskrift utgitt av Leksikografisk institutt ved Islands Universitet] 2006 Red. Guðrún Kvaran. 162 s. ISBN 9979-54-707-3. Orðabók Háskólans, Reykjavík.

Tre artikler i dette heftet, av Birna Arnbjörnsdóttir, Kristín Bjarnadóttir og Matthew Whelpton, behandler temaet grammatikk og ordbøker. Dessuten finnes det fire artikler om ord og leksikografi, av Haraldur Bernharðsson, Katrín Axelsdóttir, Margrét Jónsdóttir og Þórdís Úlfarsdóttir.

Skíma. Mál gagn móðurmálskennara. [Morsmáslærernes tidsskrift] Skíma kom i to numre i 2006.

Stafsetningarorðabókin. [Rettskrivningsordboka] Red. Dóra Hafsteinsdóttir. 736 s. ISBN 9979-791-72-1. Íslensk málnefnd og JPV ÚTGÁFA.

Dette er den offisielle islandske rettskrivningsordboken. Inntil denne utgave hadde islendingene bare den mye mindre Rétritunarorðabók handa grunnskólum, red. Baldur Jónsson, 1989, 14.700 ord. I denne nye Stafsetningarorðabókin finnes det 65.000 lemmaer pluss ca 8.000 sammensatte ord som blir gitt som eksempler i diverse andre lemmaer, dvs. i alt ca 73.000 ord. Dessuten finnes det i boka et kapittel med de mest nøyaktige skriverreglene som man har utgitt om islandsk skriftspråk.

Þjóð og tunga. [Nasjon og språk] Red. Baldur Jónsson. 2006. 325 s. ISBN 9979-66-187-9. Hið íslenska bókmenntafélag, Reykjavík.

Dette er en samling med 18 artikler, av 16 forfattere, som har å gjøre med islandsk språkpolitikk historisk: artiklene er fra tidsperioden 1840-1940. Forholdet mellom islandsk og dansk setter sitt preg på artiklene ettersom de ble skrevet i den perioden da islendingene kjempet for selvstendighet fra Danmark. Dessuten finnes det her en innledning av Baldur Jónsson og opplysninger om forfatternes liv, tekstforklaringer m.m.

Norge

Svein Nestor

Almenningen, Olaf: Innføring i nynorsk for høgare utdanning. Det Norske Samlaget, Oslo 2006, 224 sider

I *Innføring i nynorsk for høgare utdanning* finner leseren en oversiktlig innføring i bøyning av ordklassene, advarsler mot de vanligste språkfellene og oppgaver som hjelper brukerne til å bli støe i det de har lært. Boken gir også et kort riss av språkhistorien og er dessuten krydret med godbiter fra nynorsk skjønnlitteratur.

Barnas store blå ordbok – Norsk. Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 220 sider

Bevingede ord, 4. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 565 sider

Breivik, Leiv Erik og Orm Øverland (red.): The Power of Language. A Collection of Essays. Novus forlag, Oslo 2006, 164 sider

Denne artikkelsamlingen er resultatet av det akademisk samarbeidsprosjektet *A Foreign Language that Unites*, som ble satt i gang av engelskinstitusjoner ved universitetene i Bergen, Sarajevo og Zagreb, og som ble avsluttet med konferansen *The Power of Language* i mai 2005. Samarbeidsprosjektet vokste frem til å omfatte akademiske institusjoner i Sydøst-Europa.

Bidragene i *The Power of Language* bygger på konferanseinnlegg som på ulike måte tok opp temaet for konferansen. Av de tolv bidragene er hele 10 skrevet av kvinner, og av dem igjen var det ikke mindre enn tre litauiske damer, og etter navnene å dømme var fem damer fra det som tidligere var Jugoslavia. En viktig grunn til det er at konferansen *The Power of Language* ble mulig gjennom et norsk program for samarbeid med Sørøst-Europa.

At språk og politikk var et viktig tema på konferansen, fremgår av f.eks. artikler som *Gender, Power and Intertextuality in Parliamentary Discourse* av Vilma Bijeikiene, *Linguistic and Pragmatic Properties of the Discourse of the High Representative in the Republic of Bosnia and Herzegovina* av Snezana Bilbija og *The Power of Vague Language: Persuasive Use of Quantifiers in British Spoken Academic Discourse* av Jurate Ruzaitė.

Bækken, Bjørg: English Grammar. An Introduction for students of English as a foreign language. Fagbokforlaget, Oslo 2006, 422 sider

Bjørge Bækkens *English Grammar* er en innføringsbok i engelsk grammatikk for universitets- og høyskolestudenter på grunnfagsnivå. Det legges vekt på å formidle forståelse av sentrale grammatiske begreper og samtidig hjelpe studentene med å forbedre sine praktiske ferdigheter i engelsk. Boken går grundig igjennom sentrale emner i engelsk grammatikk og legger stor vekt på emner som ofte byr på problemer for norske studenter. Dessuten gir boken en kort innføring i grammatisk analyse. Studentene finner også praktiske regler om tegnsetting, rettskriving og bruk av stor forbokstav samt oversikter over uregelmessige verb og en del vanlige nasjonalitetsord.

Engelsk–norsk teknisk ordbok. 2. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 1176 sider

Escribiendo en espanol. Norsk-spansk emneordliste, Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 140 sider

Finsk lommeordbok, Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 830 sider

Fransk skoleordbok, 4. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 470 sider

Grepstad, Ottar: Den språkdelte kulturens lov. Årstale nr. 6 om tilstanden for nynorsk skriftkultur. Ivar Aasen-tunet, Ørsta, 27. september 2006. Nynorsk kultursentrum, Ørsta 2006, 67 sider

Publikasjonen *Den språkdelte kulturens lov* inneholder følgende kapitler: Ei mållov for diskriminering?, Vedtaket som står – enno, Ei mållov for det eittspråklege samfunnet?, Ei mållov for språkfredens tid? Ei mållov for regionalisering?, Kommunal språkbruk i praksis, Den språkdelte kulturens lov.

I et omfangsrikt tillegg er det en rekke tabeller med statistiske data om språkbruk og tekster til mange føresegner, forskrifter og lover som har med språk og juss å gjøre.

Grepstad, Ottar: Viljen til språk. Ei nynorsk kulturhistorie. Det Norske Samlaget, Oslo 2006, 317 sider

Forfatterens tese er at nynorsk er mer enn et språk: "Nynorsk er både ein skriftkode og ein variant av norsk, og ein heil skriftkultur som har fått sitt kulturelle særpreg gjennom 150 års bruk og utvikling. Nynorsk og bokmål kan best forståast som to ulike skriftkulturar innanfor den språkdelte norske kulturen. Dette er ein kulturell allmenning, eit felleseige."

Boken er veldig rik på interessant stoff (også i illustrasjonene) som kan hende ikke er så kjent for mange, og det er fortjenstfullt at dette bringes ut til flere.

Helland, Hans Petter: Ny fransk grammatikk. Morfologi, syntaks og semantikk. Universitetsforlaget, Oslo 2006, 489 sider

Boken retter seg i første rekke mot bachelornivå ved universiteter og høyskoler og har både et vitenskapelig og et pedagogisk grunnlag. Den behandler alle kjerneemner i fransk grammatikk og bygger på progresjon fra det enkle til det stadig mer kompliserte. Det gjør at boken også kan brukes av studenter på masternivå eller som oppslagsverk for dem som allerede har grunnleggende kunnskaper i fransk.

Jahr, Ernst Håkon: Clara Holst – en kvinnelig pioner i akademia i Norge. Novus forlag, Oslo 2006, 240 sider

Språkforskeren Clara Holst (1868–1935) var den fremste kvinnelige pioneren i det akademiske livet i Norge ved forrige århundreskifte. Hun var den første kvinnen i Norge som studerte filologi. Hun var også den første kvinnen som tok doktorgraden i Norge (1903), etter studier i Kristiania, i Cambridge, ved Sorbonne i Paris, i Leipzig, i København og i Berlin.

Hun ble kalt til å undervise ved collegier og universiteter i USA, men etter to år der vendte hun tilbake til Kristiania. Der fikk hun ingen stilling ved universitetet, men i 1910 ble hun i statsråd utnevnt til et skoleembete på Hamar. Det embetet tiltrådte hun aldri, fordi hun som kvinne ble henvist til begynnerundervisningen i det faget som hun hadde doktorgraden i, mens den mer avanserte undervisningen skulle være forbeholdt skolens mannlige lærere. Hennes innsats og virke er blitt nesten totalt glemt av ettertiden.

Johnsen, Egil Børre: Unorsk og norsk. Knud Knudsen. En beretning om bokmålets far. Bokbyen forlag, Tvedestrand 2006, 430 sider

Overlærer Knud Knudsen (1812–1895) har til denne prisbelønte biografien kom ut, ikke hatt noen biografi. Det er bemerkelsesverdig, for Knudsen var den som på slutten av 1800-tallet la grunnlaget for to av de betydeligste kulturreformene som er blitt gjennomført i Norge. Han trakk opp retningslinjene for et nytt norsk skriftspråk, vel og merke ikke nynorsk, som var hans samtidige Ivar Aasens livsverk, og var en fanebærer for innføringen av et moderne skoleverk.

Knud Knudsen er med rette kalt bokmålets far, og i dagens Norge er det bokmålet som er den dominerende språkformen. Grunnlaget for Knudsens språknorm var den dannede, ukunstlede dagligtale. Det innebar at utpregede danske

skrivemåter, unorsk, i mange ord skulle vike plassen for skrivemåter i samsvar med norsk uttale, altså norsk.

Unorsk og Norsk er dessuten tittelen på Knud Knudsens største enkeltverk, et stort ordbokarbeid fra 1881 på nesten 1000 sider. Det har undertittelen *Fremmedords avløsning*. Verket har knapt satt spor etter seg i norsk språkvirkelighet.

Kristiansen, Tore, Vikør Lars S. (red.): Nordiske språkhaldningar. Ei meningsmåling. Novus forlag, Oslo 2006, 248 sider

Boka *Nordiske språkhaldningar. Ei meningsmåling* inneholder analyser av holdninger som folk i Norden har til bruk av engelsk i sitt eget land. Grunnlaget for analysene er en kvantitativ meningsmåling som er utført i de sju språksamfunnene i Norden. Hvert språksamfunn har sitt eget kapittel i boken, og i sluttkapittelet er det foretatt en sammenligning mellom språksamfunnene. Boken er en rapport i prosjektet *Moderne importord i språkene i Norden*.

Kristiansen, Tore: Nordiske sprogholdninger. En masketest. Novus forlag, Oslo 2006, 183 sider

Undersøkelser av holdninger i de nordiske språksamfunnene har vist at når det gjelder hvor puristiske, henholdsvis liberalistiske, de er overfor språklig innflytelse utenfra, ser resultatet slik ut: Island, Færøyene, Norge, Finskfinland, Svenskfinland, Sverige, Danmark. Undersøkelsen er basert på bortimot 6 000 informanter.

Når vi ber store og bredt sammensatte utvalg av mennesker (ca. 4 000) fra de samme nordiske språksamfunnene vurdere en person som snakker deres språk iført to forskjellige masker, en ren og en engelskfarget, kan vi igjen rangordne etter engelsknegativitet respektive engelskpositivitet. Når det lykkes å gjennomføre dette uten at informantene blir klar over at det er engelskfargingen av språkb Bruken det dreier seg om, får vi langt på vei den motsatte rangordenen av den en fant ved den første undersøkelsen.

Danskene fremstår altså som den mest engelsknegative befolkningen i Norden, finlandssvenskene og nordmennene som de mest engelskpositive. Det fins altså et annet og underbevisst språkideologisk nivå, der det snus opp ned på mange av våre bevisste forestillinger og forventninger om hvordan den språklige virkeligheten henger sammen.

Det bevisste holdningsnivået er beskrevet i Kristiansen og Vikør (red.) *Nordiske språkhaldningar. Ei meningsmåling* (Novus forlag 2006). Beskrivelsen av det underbevisste holdningsnivået og sammenligningen av de to språkideologiske nivåene fins i den boken som vi omtaler her.

Leira, Vagleik: Geografiske navn i flere språk, Novus forlag, Oslo 2006, 425 sider

I avisene kan en av og til finne stedsnavn som *Styria*, *Silesia*, *Cornouailles* og *Danube*. Disse navnene er ukjente for de fleste, men stedene er kjente, for på norsk heter de *Steiermark* (i Østerrike), *Schlesien* (i Polen), *Cornwall* (i England) og *Donau* (i flere land). En del journalister vet ikke at stedsnavn ikke alltid er de same som de som brukes på norsk. Nå kan journalster og andre få god hjelp i *Geografiske navn på flere språk*.

De viktigste delene av boka er listene *Fra norsk til andre språk*, *Fra andre språk til norsk*, *Fra gresk til norsk* og *Fra kyrillisk til norsk*, i alt 380 sider. *Kyrillisk* er navnet på et alfabet, ikke på noe språk, og russisk og flere andre språk, f.eks. bulgarsk, ukrainsk og serbisk bruker det kyrilliske alfabetet.

En liste over viktige topografiske betegnelser, med oversettelser til en rekke språk, finner vi også. Eksempler på ord som betyr *elv*, er: bahr (arabisk), fiume (italiensk), fleuve (fransk), fljót (islandsk), flod (dansk, svensk), Fluss (tysk), folyó (ungarsk), gol (mongolsk), he (kinesisk), irmek (tyrkisk), jogi (estisk), johka (samisk), joki (finsk.), potamós (gresk), reka (russisk), rio (portugisisk), río (spansk), river (engelsk), rivier (nederlandsk), stroom (afrikaans.), upe (latvisk, litauisk.), älv (svensk). Altså spesielt mye for de spesielt interesserte.

LexicoNordica 13. Tidsskrift om leksikografi i Norden, Nordisk forening for leksikografi., Oslo 2006, 361 sider

Innholdet i denne mangesidige publikasjonen er delt i fire hoveddeler. Den hoveddelen som kalles 'Tematiska bidrag', strekker seg fra og med side 7 til og med side 168, og inneholder 10 artikler. Spesielt kan nevnes "Ordbog over det norrøne prosasprog som en historisk ordbog" av Christopher Sanders og "Gammeldansk Ordbog – fortid og fremtid" av Merete K. Jørgensen.

Den hoveddelen som kalles "Icke-tematiska bidrag", er en artikkel på 9 sider av Satu Tanner som heter "En dokumentation av det karelska språket". Den dokumentasjonen det dreier seg om, er *Karjalan kielen sanakirja* (Ordbok over det karelske språket) på mer enn 3 700 sider, som endelig foreligger komplett i 6 bind.

De fleste av leserne av LexicoNordica har sikkert ikke store kunnskaper om karelsk, så Satu Tanners artikkel representerer et viktig innblikk i både ordboken, det karelske språket og den karelske kulturen. Selv et kort avsnitt på første side i artikkelen gir mange interessante opplysninger:

"Kulturellt har finnarna mycket mer gemensamt med svenskarna än med karelerna, trots att dessa talar ett mycket närbesläktat språk. Insamlingsresorna till den

främmande kulturen har varit en upplevelse för insamlarna oavsett om de vistats i Karelen några korta sommarveckor eller en stor del av sitt liv. Ordbokens finska läsare kommer att hitta nya betydelser av välkända ord.”

Under overskriften ”Recensioner”, side 185 til 349, er det hele 13 bidrag om viktige ordbøker både enspråklige og flerspråklig.

”En efterlängtat och angelägen ordbok” handler om Rootsii-eesti sõnaraamat, dvs. Svensk-estnisk ordbok, som har hele 100 000 oppslagsord. Også for den som ikke kan estisk, er det veldig mye interessant å finne der, både om lånord i estisk fra tysk, svensk og russisk, om moderne lånord fra engelsk og om det ordforrådet som stammer fra gresk og latin.

Norsk Ordbok, Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet. Bd. 6 K – kåva, Det Norske Samlaget, Oslo 2006, 1602 spalter, 801 sider

Norsk årbok 2006. Høgnorskringen, Oslo 2006, 184 sider

Forordet til *Norsk årbok 2006* har overskriften ”Eit nytt år med høgnorsk”. Høgnorsk er den sterkt konservative varianten av nynorsk som ligger nærmest det landsmålet som Ivar Aasen skapte rundt midten av 1800-tallet. I det ligger det at det er en liten flokk, men med stor entusiasme, som står bak publikasjonen.

”Noreg-namnet hev lenge stade som eit av dei gjævaste merki i atterreisingi av det norske målet, som den rette norske formi av landsnamnet, samformi for og morformi åt alle målføreformene det skifter i. Tvo stykke i boki tek her fyre seg opphavet til og striden kring namnet på landet vårt.”

De to artiklene det er snakk om, er *Norge eller Noreg* av Thoralf Bergwitz og *Om landsnamnet vårt i eit nytt tusenår* av Kjell Venås. Den første artikkelen er på 18 sider, den andre på 19.

Stoffet i artiklene er i seg selv interessant, men også den ideologien som ligger bak, for høgnorskfolk ser fremdeles på kampen for navneformen *Noreg* som en stor nasjonal sak. *Noreg* er den eneste tillatte skrivemåten på nynorsk, men det er et faktum at også en god del kjente nynorskbrukere foretrekker å skrive *Norge*. Grunnen er trolig at de oppfatter *Noreg* for å være en for konservativ form i moderne nynorsk.

Men det ville være uriktig å gi inntrykk av at høgnorskfolket bare er opptatt av det norske, for en av artiklene i boken er om den persiske dikteren Hafez, og en annen er om J. J. Tolkien.

Nygaard, Ole (red): Aftenpostens rettskrivningsordliste, Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 201 sider

Nynorskordboka, definisjons- og rettskrivningsordbok, 4.utg., Hovdenak, Marit, Killingbergtrø, Laurits, Lauvhjell, Arne, Oslo, Samlaget 2006. 1478 sider

Sandøy, Helge og Kari Tenfjord (red.) Den nye norsken? Nokre peilepunkt under globaliseringa. Novus forlag, Oslo 2006, 316 sider

Det norske språksamfunnet har kommet i stadig nærmere kontakt med andre språk på grunn av større innvandring, ved at nordmenn reiser mer utenlands, og ved at handel og kulturkontakter over grensene øker. Dette mangfoldet gir forskningsfaget og undervisningsfaget norsk nye utfordringer. Dessuten gir det nye muligheter til innsikt i språk og refleksjon over språkkultur.

De 15 artiklene i boka drøfter språklige sider ved globaliseringen, og kobler den nye situasjonen til læreplaner og skoleverk. I flere artikler studerer forfatteren hvordan samfunnsmedlemmene opplever språkpresset, og hvilke holdninger de har til kulturimpulsene utenfra.

Den nye språksituasjonen representerer et stort kulturmøte mellom den tradisjonelle norske kulturen og ei ny gruppe på ca. 300 000 som snakker norsk med aksent og har andre religioner og navn. Emnet *innvandrerorsk* blir ført videre i studier av språklige særpreg som er resultat av ulike språkbakgrunner.

Say What, 2. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 626 sider.

Slang, Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 109 sider.

Slangordboka 2006, 2. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 254 sider.

Språk i Norden. Årsskrift for språknemndene i Norden. Nordens språkråd. Språkportalen, Oslo 2006, 198 sider.

Denne årgangen av Språk i Norden er sterkt preget av språkpolitikk. Typiske artikler er *Ny nordisk språkpolitikk* av Birgitta Lindgren, *Språkpolitikk genom lagstiftning – exemplet Finland* av Marika Tandefeldt, *Norsk i hundre! En ny norsk språkpolitikk* av Gjert Kristoffersen, *Den islandske sprogpolitikk i fortid og nutid* av Guðrún Kvaran, *Språkpolitikk i Norden med filosofens briller* av Sigurd Skirbekk.

Rundt 50 sider av publikasjonen står under overskriften *Ny språklitteratur 2005*. Den første delen bringer nytt om publikasjoner fra språknemndene, den andre delen om publikasjoner for øvrig, den tredje delen om ordbøker.

Språknytt, tidsskriftet til Språkrådet i Norge, kom i 2006 ut med 4 nummer på til sammen 140 sider. Språknytt har et opplag på 25 000. Språknytt er også tilgjengelig på Språkrådets nettsted www.sprakradet.no.

Av artiklene i nummer 1 kan vi nevne Tre år med ny personnamnlov av *Ivar Utne*, Universitetenes diskriminering av norsk som fagspråk av *Birgit Brock-Utne*, Fonetisk perspektiv på sammenfallet av sj-lyden og kj-lyden i norsk av *Hanne Gram Simonsen* og *Inger Moen*, Metaforer og metaforiske uttrykk i norsk av *Anne Golden* og Religiøs banning og nestenbanning av *Ingrid Kristine Hasund*.

Nummer 2 av Språknytt for 2006 var et teamnummer om terminologi. Av artiklene kan nevnes: Finn du ikkje ordet, er det ikkje sikkert at språket har skulda! Språkrådet og arbeidet med terminologi og fagspråk – status og planer av *Jan Hoel*, Fag, fagmenneske og fagspråk av *Torodd Kinn*, Hva er terminologi? av *Håvard Hjulstad*, Skjær i sjøen under oversettelse av romanen "Trawler" av *Ellinor Kolstad* og Brannfaglig terminologi av *Guttorm Liebe*.

I nummer 3 av Språknytt for 2006 legger vi merke til disse artiklene: Knud Knudsen, bokmålet og Språkrådet. Noen spekulasjoner av *Egil Børre Johnsen*, Kvinner i det sentrale målmiljøet før 1906 av *Eli Bjørhusdal*, Den endelause reforma (artikkelen handler om den tyske rettskrivningsreformen) av *Astrid Sverresdotter Dypvik*, Noregs Mållag – nye hundre år? av *Knut Kjeldstadli*.

I nummer 4 av Språknytt for 2006 nevner vi disse sentrale artiklene: Den store, ukjende språkpolitikaren av *Sylfest Lomheim* (Artikkelen er om Jørgen Løvland (1848–1922), som var både en helt sentral politiker i en hel mannsalder, og som stod bak stortingsvedtaket om å innføre sidemålsstilen i 1907.), Det nye testamentet 2005 av *Hans Johan Sagrusten*, Åtte potter rømme, fire merker smør. Om gammalt mål og gammel vekt. av *Velle Espeland*, *Altona* og andre importerte stadnamn av *Botolv Helleland* og murer murer murer (om ordstilling i norsk) av Svein Nestor.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten er et veiledningsblad som Språkrådet i Norge gir ut. Bladet er på fire A4-sider og gir korte råd om god og korrekt språkbruk for både bokmålsbrukere og nynorskbrukere i statsadministrasjonen. Leserne kan sende inn spørsmål til redaksjonene. I 2006 kom det på grunn av kapasitetsproblemer ut bare ett nummer av bladet.

Hovedtemaet i dette nummeret var den nye språktjenesten for statsorgan, som begynte sitt virke i september 2006, foreløpig med tre fulltidsansatte.

Viktigere på det praktiske plan var artikkelen *Hva er godt språk i staten?* Følgende råd derfra kan det være verdt å sitere: "Legg merke til at de omstendelige formuleringene klinger svært dårlig hvis du oversetter dem ord for ord til nynorsk. Med andre ord kan nynorsk brukes som diagnoseverktøy. Når du bruker begge målformene og ser dem i sammenheng, får du et mer fleksibelt arbeidsredskap."

Svenkerud, Herbert, Helge Parnemann og Erik Hansen: Tysk skoleordbok, Tysk-norsk/norsk-tysk ordbok, Cappelen forlag, Oslo 2006, 720 sider

Svenkerud, Herbert, Anne Lerø, Eva Clara Haugum og Solveig Karin Landron, Fransk skoleordbok, Fransk-norsk/norsk-fransk, Cappelen forlag, Oslo 2006, 720 sider

Tysk skoleordbok, 4. utg., Kunnskapsforlaget, Oslo 2006, 436 sider

Sverige

Birgitta Lindgren

Andersson, Lars-Gunnar och Anna-Lena Ringarp: Språket. Norstedts Akademiska förlag 2006. 297 s.

Till det populära radioprogrammet *Språket* i Sveriges Radion Program 1 strömmar det in mängder med brev med språkfrågor och synpunkter. Programmets producent och programledare Anna-Lena Ringarp och ständiga bisittaren professor i svenska Lars-Gunnar Andersson har gjort ett urval av dessa lyssnarreaktioner.

Arkhammar, Britt-Marie: Svenskläroeri. Åsikter – avsikter – insikter samt penséer. Ekelunds 2006. 394 s.

Författaren har lång erfarenhet som lärare, lärarutbildare och läromedelsförfattare. Boken är avsedd både som inspiration till lärare. Här får man allmänna praktiska tips om hur man kommer gång, hur man håller intresset vid liv o.s.v. Men också konkreta lektionsupplägg. Dessutom får man författarens tankar om lärarrollen, lärarens ansvar för språket, skrivandet, lärandet m.m.

Att återta mitt språk. Åtgärder för att stärka det samiska språket. Slutbetänkande från utredningen om finska och sydsamiska språken Statens offentliga utredningar SOU 2006:19. 566 s.

I detta slutbetänkande föreslås bl.a. att förvaltningsområdet för samiska utvidgas.

Bengtsson, Staffan & Göran Willis: K-märkta ord. Från kalasbyxor till fluortant. En kul samling glosor och deras historia. Semic 2006. 127 s.

Underhållande men inte alltid helt tillförlitlig bok om ord som förknippas med 1950-, 1960- och 1970-talet.

Bland gussar och gossar. Om språksituationen i Sverige. Svenska Institutet 2006. 63 s.

Här porträtteras fjorton personer, infödda och inflyttade svenskar. Vi får ta del av deras tankar om språket och inblick i deras språkliga vardag.

Bonniers korsordslexikon. Red. Göran Walter. Albert Bonniers Förlag 2006. 1230 s.

Här finns 34 000 ordartiklar med över 250 000 synonymer. Här kan man hitta vilket ord på 6 bokstäver som kan passa till *gems*, nämligen *alppet*, och om det är *alppet* som är nyckelord, så kan man hitta *gems* om man vill ha ett ord på 4 bokstäver, vill man ha ett på 7 bokstäver blir det *stenget*. Alla ord är ordnade i en enda lista i alfabetisk följd. Vissa uppslagsord har mängder med synonymer, ordnade efter antal bokstäver. Det gäller exempelvis *ond* med 83 förslag, alltifrån *öm* på 2 bokstäver till *olycksbådande* på 13 bokstäver.

Bonniers svenska ordbok. 9 upplagan. 2006.

Förutom en mängd nyord och nya fraser har redaktörerna lagt till vissa prefix och suffix som egna uppslagsord, t.ex. *ex-* och *-logi*.

Boström, Lena och Gunlög Josefson: Vägar till grammatik. Studentlitteratur 2006. 213 s.

Den här boken vänder sig främst till lärare och lärarstuderande som behöver stöd i sin undervisning av grammatik. Den går igenom pedagogiska teorier i sitt ämne. Författarna har gedigen erfarenhet av detta ämnesområde. Båda är erfarna pedagoger och har ägnat sig åt forskning inom områdena lärstilsmetodik respektive grammatik.

Borgström, Håkan: Den hemliga koden. Aktuell forskning om läsning. Pocketerad populärvetenskap. Vetenskapsrådet 2006. 139 s.

I denna lilla skrift får vi en överblick över var forskningen står när det gäller läsning. Författaren låter läsforskare komma till tals genom intervjuer.

Dom – och vi. Populärvetenskapliga föreläsningar hållna under Humanistdagarna den 28–29 oktober 2006. Humanistdagboken nr 19. Göteborgs universitet.

Bland språkartiklarna kan nämnas **Staffan Larsson**: Om maskiner kunde tala. **Mats André och Katharina Vajta**: Hur vi blir dom. Om flerspråkighet och nationell identitet i Luxemburg. **Dimitrios Kokkinakis, Maria Toporowska-Gronostaj och Sofi Jobansson Kokkinakis**: Att bygga en språkbro mellan allmänhet och vårdpersonal – språket i texter om hjärt-kärlsjukdomar.

Ernerot, Daniel & Emil Holmström: Om ett ord. Bokförlaget DN 2006. 304 s.

De två författarna, som är reklamskribenter, har under några år skrivit ihop lättäm information om ord och sänt ut det via e-post. Här har de samlat ihop sådana texter om drygt 500 ord. Under temat *Från akademi till skolka* får man veta något om dessa båda ord och också t.ex. ordkunskap om *gymnasium* och *lärospån*.

Erson, Eva: "Skärp dig!" Språk och kön i utbildningsmiljö. Norstedts Akademiska förlag 2006. 248 S.

Ett avsnitt i boken handlar om hur olika kvinnor och män upplever sin datautbildning. Ett annat utgörs av en retorisk analys av en nätdiskussion om könsförändrande festseder bland datavetare på universitet.

Gröning, Inger: Språk, interaktion och lärande i mångfaldens skola. Digitala skrifter från nordiska språk 1, Uppsala universitet. 2006. Ak. avh. 111, 54 + 89 s.

Författaren har i denna sammanläggningsavhandling undersökt hur flerspråkiga elever samagerar och hur deras lärande och språkutveckling går till.

Gunnarsson, S. Olof: Lärda ord för alla. Allmänvetenskaplig ordbok. Norstedts Akademiska förlag 2006. 344 s.

I denna ordbok förklaras ett antal ord som man hittar i olika vetenskapliga texter. Förklaringarna är såväl lexikala som encyklopediska.

Hagberg-Persson, Barbro: Barns mångfaldiga språkresurser i mötet med skolan. Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 70. Uppsala 2006. 203 s. Ak.avh.

Författaren har studerat språkutvecklingen hos enspråkiga och flerspråkiga barn i åldern 6–8 år. Undersökningen visar det något överraskande resultatet att barnens muntliga svenska språkbehärskning varierar oberoende av enspråkig eller tvåspråkig bakgrund. Vidare att det bara är ett av studiens tvåspråkiga barn som uppnått en muntlig åldersadekvat nivå i sitt modersmål/förstaspråk.

Johansson, Annika: Nederländskans *komen* och svenskans *komma*. En kontrastiv undersökning Acta universitatis stockholmiensis. Stockholm studies in Scandinavian philology. New series 40. 2006. Ak.avh. 189 s.

Författaren har jämfört nederländskans *komen* och svenskans *komma*. Bland skillnader kan nämnas att det är bara i svenskan som verbet kan ingå i s.k. pseudosamordning som i *kom och hjälp mig*. Och det är bara i nederländskan som verbet kan användas som ett kopulaverb med betydelsen 'bli'.

Karlsson, Anna-Malin: En arbetsdag i skriftsamhället – ett etnografiskt perspektiv på skriftanvändning i vanliga yrken. Småskrift utgiven av Språkrådet 2. Norstedts Akademiska förlag 2006. 175 s.

I dag skriver och läser allt flera i sitt arbete. Utifrån sju fallstudier om skrivande i olika yrken, bl.a. i sjukvården, på bygget, i butiken, har författaren studerat hur skrivandet i arbetet ser ut. Ibland är det bara fråga om att läsa igenom en lista och sätta sin signatur, ibland är det krävande journalskrivning. Boken är ett pionjärarbete när det gäller etnografiskt inriktade skriftkulturundersökningar i den svenska vardagen. Det finns också ett inledande kapitel med en översikt över vad läs- och skrivkunnighet är. Den innehåller också avsnitt om hur man kan lägga upp sådana här etnografiska studier.

Karlsson, Susanna: Positioneringsfraser i interaktion. Syntax, prosodi och funktion. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 5. 2006. Ak.avh. 250 s.

Författaren har undersökt några språkliga medel för hur man positionerar sig i ett samtal, d.v.s. hur man förhåller sig till det man säger. Fokus ligger på vissa verb som är vanliga i positioneringsuttryck, bl.a. *veta* och *tycka*. Placeringen av sådana positioneringsuttryck visar sig vara viktiga.

Killander, Ylva: Tappa hakan och andra talesätt om kroppen. Bild Erika Eklund Wilson LL-förlaget 2006. 119 s.

Talesätt om kroppen, som *tappa hakan* och *tala ur skägget*, förklaras med korta berättelser och ordboksförklaringar samt illustrationer.

Klarspråk lönar sig. Klarspråksarbete i kommuner, landsting och statliga myndigheter. Regeringskansliet. Justitiedepartementet DS 2006:10. Fritzes 200. 72 s.

År 2004 vann Norrköpings kommun priset *Lilla klarspråkskristallen*. Anneli Hedlund, som arbetar i kommunen, har författat denna handbok som hjälp åt andra som vill arbeta för ett bra och enkelt språkbruk.

Lekt och lärt. Vänskrift till Jan Einarsson 2006. Rapporter från Växjö universitet. Humaniora. Nr 16. 2006. 295 s.

Bland artiklarna i denna vänskrift kan nämnas: *Jan Anward*: Assonans i samtal. *Torlaug Løkenngaard*: Læring i kontekst. *Mirja Saari*: Språkval och språkbyte under autonomtiden i Finland.

Lilja, Eva: Svensk metrik. Utgiven av Svenska Akademien. Norstedts akademiska förlag 2006. 654 s.

Det här är en grundläggande bok om versteori, och det är den mest omfattande bok som kommit ut i i Sverige på detta område. Här får man versteori, vershistoria och verslära samt bilagor med bl.a. ett ingående avsnitt om språkljud och prosodi. I det historiska avsnittet kan man följa hur den medeltida knitteln lever kvar i folkpoesin och dyker upp då och då, senast i rappens form.

Ljung, Magnus: Svordomsboken. Om svärande och svordomar på svenska, engelska och 23 andra språk. Norstedts Akademiska förlag 2006. 224 s.

Författaren berättar om och jämför svordomar och svärjande i svenskan och många andra språk.

Lorentzon, Thorwald: Mellan frihet och jämlikhet. Jämförande studier av lexikala förändringar i moderaternas och vänsterpartiets valmanifest 1948–2002. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 6. 2006. 345 s. Ak.avh.

Författaren har gått igenom ordvalet i de två riksdagspartier som befinner sig längst ut på höger- respektive vänsterflanken.

Melin, Lars & Martin Melin: Språket – så funkar det. Om bokstäver, ord, grammatik och språkfel. Norstedts Akademiska förlag 2006. 198 s.

Underhållande om än inte alltid helt vetenskapligt korrekt få vi veta hur språket fungerar.

Mins. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Under 2006 utkom följande skrift i denna serie: Nr 56 *Mona Blåsjö*: Skrivteori och skrivforskning. En forskningsöversikt.

Miss. Meddelanden från institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet.

Under 2006 utkom följande skrifter i denna serie: Nr 53 *Kerstin Norén*: Semantisk variation – lexikalisk eller kontextuell? Nr 54 *Kerstin Norén, Per Linell*: Meningspotentialer i den språkliga praktiken. Nr 55 *Kristian Blensenius*: Particip med andra ord. En korpusstudie av svenska motsvarigheter till engelska ing-satser. Nr 56 *Från urindoeuropeiska till ndengereko*. Nio uppsatser om fonologi och morfologi utgivna av *Åsa Abelin och Roger Källström*. Nr 57 *Håkan Jansson*: Har du ölat dig odödlig? En undersökning av resultativkonstruktioner i svenskan. Nr 58 *Inga-Lill Grahn*: Vem är den? En enkätstudie om känslan för pronomenet *den* med animat generisk syftning.

Målföret. Medlemsblad för Nya Tungomålgillet.

Detta medlemsblad har under året utkommit med 4 nummer. Förutom artiklar om det nutida språket finns även artiklar med textprov från äldre tider, väl värda omläsning, t.ex. *Robert Geete*: Språkstudier i en matsedel. Vidare artiklar och textprov på dialekt, allt för att visa den rikedom som finns i svenskan.

Mälardalssvenska. Rapporter från svenska Institutionen för humaniora, Mälardalens högskola.

Under 2006 utkom följande: skrifter i denna serie: Nr 4. *Karin Senter*: Vacker kvinna, stark man, lång människa. En associationsundersökning ur genusperspektiv. Nr 5 *Gunilla Karlsson*: Nordisk grannspråksförståelse i arbetslivet – sett ur ett perspektiv med exemplet Nordea.

Natur och Kulturs Stora svenska ordbok. 2 upplagan 2006.

I denna nya upplaga har redaktörerna lagt till etymologiska uppgifter för drygt 1 200 ord.

Norstedts baltiska ordbok. Svenska, estniska, lettiska, litauiska. Norstedts Akademiska förlag 2006. 512 s.

Ordboken består av fyra separata listor med ett av språken som källspråk och de övriga som målspråk. Den uppläggningsen ger inte utrymme för mer ingående översättningar, men räcker gott som första hjälp för den som vill veta vad något heter på något av språken eller vad något ord betyder.

Norstedts ryska ordbok. Rysk-svensk/svensk-rysk. Norstedts Akademiska förlag 2006. 809 + 928 s.

Ordboken omfattar cirka 141 000 uppslagsord och fraser. Den riktar sig både till svenska och ryska användare och innehåller därför uttals- och böjningsuppgifter m.m. både om de ryska och de svenska uppslagsorden.

Ottesjö, Cajsa: Att fortsätta och återgå. Studier i koherensskapande praktiker i vardagliga flerpersontal. Institutionen för lingvistik, Göteborgs universitet 2005. 132 s. + 4 artiklar, 30 + 29 + 43 + 37 s., övriga onummerade. Ak.avh.

Författaren har studerat hur uttryck som *men/jo i alla fall* och *så* fungerar som diskursmarkörer i samtal. Det första kan signalera att man återgår till en tidigare tankegång efter ett avbrott. Det andra har flera funktioner, bl.a. vidareförande och kontrollerande.

Palm, Tage En ändelses uppgång och fall. Svensk pluralbildning med -er hos neutrala substantiv med final konsonant. Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk i Uppsala 69. 2006. 240 s. Ak.avh.

Författaren har undersökt hur pluralformen *-er* hos neutrer på konsonant (*instrumenter, kalaser*), som uppstod i svenskan på 1500-talet, plötsligt kunde bli utdömda som ogrammatikaliska mot slutet av 1800-talet.

Parkvall, Mikael: Vad är språk? Natur och Kultur 2006. 151 s.

På ett personligt och engagerat sätt berättar författaren om språkliga frågor som om svenskan är exotiskt, om man får prata hur som helst och mycket annat.

Renberg, Bo: Språkets mirakel. Om tänkande, tal och skrift. Liber 2006.

Författaren, som undervisar i kommunikation vid Luleå tekniska universitet, har sammanställt både nyttig och underhållande bok om det som kan kallas "språkets mirakel och mysterium". Det finns avsnitt om tänkande och språk, om talekonsten, där vi bl.a. får en historisk rundtur från Caesar till Latin Kings via president Bush och Skandia. Det senare exemplet tar upp pudlandets konst. d.v.s. hur man gör offentlig avbön.

ROSA. Rapporter om svenska som andraspråk. Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet.

Under 2006 utkom följande: skrifter i denna serie: Nr 7 *Språket och kunskapen – att lära på sitt andraspråk i skola och högskola.* Rapport från nordisk konferens den 7–8 oktober 2005 i Göteborg.

Sjöström, Sören: Språkets struktur, betydelse och användning. Norstedts Akademiska förlag 2006. 140 s.

Boken är avsedd som introduktion i allmän språkvetenskap på akademisk nivå. Den vill visa hur de olika delområdena inom språkvetenskapen hänger ihop, alltifrån fonologi till pragmatik.

SLÅ (Svenskläraryöningens årsskrift). Svenskläraryerien.

SLÅ 2006 har titeln "Ord och bild ger mening. Om literacy i förskolan". Bland artiklarna kan nämnas *Monica Axelsson*: Litteraricitetspraxis i förskolor med tvåspråkiga. *Anna Lyngfelt*: Skönlitterära texter som pedagogisk fostran.

Solid. Sociolingvistiska dokument. Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.

Under 2006 utkom följande: skrifter i denna serie: Nr 17 (FUMS-rapport nr 216) *Theres Bellander*: Ringa ett telefonsamtal eller logga in på chatten?. Ungdomars kommunikation i tal och skrift via nya och traditionella medier – Nr18 (FUMS-rapport nr 217) *Sara Larsson*: Sexistiska strukturer och kvinnliga språkbrukares skilda strategier. En diskussion med utgångspunkt i tre empiriska studier.

Språk och stil. Tidskrift för svensk språkforskning. Ny följd 15, 2005. 227 s.

Bland artiklarna kan nämnas *Ulf Teleman*: Bakre r i svenskan. *Cajsa Ottesjö och Jan Lindström*: Så som diskursmarkör. *Gunilla Jansson*: Labbrapportskrivandet som språkutvecklande språkmiljö. Årsskriften innehåller också som vanligt recensioner.

Språkvård. Svenska språknämndens, fr.o.m. nr 3 Språkrådets, tidskrift, har som vanligt utkommit med fyra nummer.

I nummer 1 beskriver *Anna Gunnarsdotter Grönberg* hur ungdomars livsstil hänger ihop med deras val av dialekt och standardspråk. *Kerstin Norén* inleder en debatt om språkstrategi i valet mellan svenska och engelska på universitet och högskolor. *Catrin Johansson* rapporterar från sin undersökning om engelska som concernspråk. *Håkan Hanson* tar upp fenomenet klaff-fel, alltså när det inte klaffar i nyhetsinslag i radio eller tv mellan en påannons och efterföljande inslag. Numret innehåller också den årliga nyordslistan sammanställd av *Birgitta Lindgren*. I nr 2 redovisar *Rickard Domeij och Olle Josephson* en undersökning som gjorts av Skatteverket om hur folk förstår vissa centrala ord i verkets texter. *Orla Vigsø* har undersökt vem valaffischerna talar till. *Staffan Hellberg* undrar med anledning av det gått 100 år sedan vi hade en stavningsreform om det blivit lät-

tare att stava. Och i en liten enkät får några personer uttala sig om samma sak. *Martin Gellerstam* har gått igenom hur man hanterat stavning av lånord i olika upplagor av Svenska Akademiens ordlista. *Birgitta Lindgren* framför förslaget att man skall tillåta tre likadana konsonanter i följd, t.ex. *tilllåta*. *Karin Carlsson och Sven Hedin* fortsätter debatten om svenska och engelska på universitet och högskolor, och detsamma gör *Björn Melander och Mats Thelander*. *Mats Eeg-Olofsson* konstaterar att tillkrånglade uttryck som "den enskilt vanligaste" blir vanligare. I nr 3, som är det första numret som utkommer sedan omvandlingen av Svenska språknämnden till Språkrådet (se mer om detta i Olle Josephsons artikel), reder *Ellen Bijvoet och Kari Fraurud* ut begreppen med den svenska som talas i flerspråkiga miljöer. *Lilian Nygren-Junkin* vederlägger den vanliga föreställningen att det skulle vara skadligt för personer med annat modersmål än svenska att lägga tid på att ägna sig åt sitt modersmål. *Leif Nilsson* och *Eva Brylla* skriver varsin artikel om behovet av ortnamnsvård respektive personnamnsvård. *Kerstin Norén* svarar på tidigare debattinlägg om svenska och engelska på universitet och högskolor. *Birgitta Hene* recenserar den nya upplagan av Svenska Akademiens ordlista. *Mikael Parkvall* inleder en serie med korta betraktelser ur eget perspektiv. Här gäller det den svenska normalmeningen. I nr 4 har *Lars Melin* undersökt hur stavfel påverkar läsningen. *Johan Hofvendahl* har studerat hur utvecklingssamtal i skolan går till. *Rickard Domeij* ger råd om hur man gör med styckeindelning. *John Airey* redovisar en undersökning om undervisningen på engelska av svenska fysikstudenter. *Birgitta Lindgren* presenterar den nordiska språkdeklarationen. *Karin Taube* berättar om hur man mäter läsförståelse i det internationella PISA-projektet. *Östen Dahl och Sally Boyd* tar med anledning av debatten om svenska och engelska på universitet och högskolor upp frågan om domämförlust och språkdöd. Svar kommer från *Björn Melander och Mats Thelander*. I serien Parkvalls perspektiv behandlas språkreformer.

Varje nummer innehåller också en ledare, kortare anmälningar av nyutkommen litteratur, notiser om språkliga aktualiteter och en avdelning frågor och svar.

Strömquist, Siv: Inte bara repliker. Scenanvisningar och annan metatext i svensk dramatik under tre sekler. Hallgren & Fallgren 2006. 135 s.

Författaren har undersökt metatexten, som t.ex. scenanvisningar, i ett antal skådespel från 1700-talet och framåt. Intressant är att se hur uppgifter om miljö och tid var obefintliga under 1700-talet, men blir vanliga under 1800-talet för att sedan minska och nästan försvinna under 1900-talet.

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. 13 upplagan. 2006. 1 130 s.

Förändringarna i denna upplaga är enligt förordet de största sedan den 9 upplagan (1950). Cirka 10 500 nya uppslagsord har införts och cirka 5 500 har strukits. I sin recension i Språkvård 2006/3 konstaterar Birgitta Hene att den nya upplagan ger bättre vägledning än tidigare dels genom sitt urval bland olika alternativ, dels genom direkta rekommendationer. En iögonenfallande nyhet är att bokstaven w ges en egen plats, vilket innebär att t.ex. *swabili* kommer efter *svävtåg*.

Svenska i utveckling. Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.

Under 2006 utkom följande: skrifter i denna serie: Nr 22 (Fums 218) *Inger Gröning*: Interaktion och lärande i flerspråkiga klasser. Nr 23 (Fums 219) *Eva Östlund-Stjärnegårdh*: Att förmedla egna och andras tankar. Om gymnasisters källhantering i det nationella provets skrivuppgift.

Svenskt-kurdiskt lexikon (nordkurdiska). Lexin. Språklexikon för invandrare. Myndigheten för skolutveckling 2006. 1 007 s. + bildtema 66 s.

Detta lexikon ingår i Lexinseriens stora ordböcker med cirka 28 500 uppslagsord.

Svenskt-somaliskt lexikon. Lexin. Språklexikon för invandrare. Myndigheten för skolutveckling 2006. 1 140 s. + bildtema 66 s.

Detta lexikon ingår i Lexinseriens stora ordböcker med cirka 28 500 uppslagsord.

Teckenspråk och teckenspråkiga. Kunskaps- och forskningöversikt. Delbetänkande av utredningen Översyn av teckenspråkets ställning SOU 2006:29. 209 s. – **Teckenspråk och teckenspråkiga. Översyn av teckenspråkets ställning.** Slutbetänkande av utredningen Översyn av teckenspråkets ställning. SOU 2006:54. 490 s.

Utredningen ger en god översikt över det svenska teckenspråket. Den utmynnar i ett förslag att teckenspråket skall få en ställning som motsvarar den ställning som de nationella minoritetsspråken har.

Thurén, Torsten: Författarens verktygslåda. Att läsa och skriva sakprosa. Liber 2006. 166 s.

Här får journalister och andra skribenter tips om hur man skall fånga läsaren intresse genom att använda de ”verktyg” som finns i form av skriva konkret, att

berätta, att visa fram, att jämföra m.m. Detta illustreras med hjälp av exempel hämtade från professionella skribenter.

Tykesson-Bergman, Ingela: Samtal i butik. Språklig interaktion mellan biträden och kunder. Acta universitatis stockholmiensis. Stockholm studies in Scandinavian philology. New series 41. 2006. Ak.avh. 302 s.

Författaren har undersökt vad kund och biträde säger till varandra i tre olika butiksmiljöer: en konsumkassa, en delikatessdisk och en informationsdisk i en bokhandel. Vi får också en belysning hur butikssamtalet förändrats från 1940-talet och framåt.

Wikander, Ola: I döda språks sällskap. Wahlström & Widstrand 2006. 263 s.

Författaren, född 1981, uppvisar en imponerande kunskap i en mängd utdöda språk, som sumeriska, oskiska och gotiska. Han har därtill förmågan att kunna berätta om dem på ett fängslande sätt. Man får bl.a. veta hur man säger 'lotusögd' på sanskrit på 64 olika sätt.